

**NOMS DE LLOC
DEL POBLE DE CAPAFONTS
I DE LA CAPÇALERA DEL RIU BRUGENT**

Abadia, el carrer de l'

Comença al carrer Nou, davant de l'Abadia o casa del rector, i arriba fins al Cantó.

Abadia, l'

Una de les construccions més antigues del poble. Està entre el carrer de l'Abadia i el carrer Nou. Té al davant un ampli jardí i, al darrere, el Cementiri Vell. Durant segles fou la casa del rector del poble. A l'inici de la guerra civil, el POUM la va confiscar, en va destruir el valuós arxiu parroquial i hi establí la seva seu. Els darrers cinquanta anys ha sofert múltiples reformes i part de la casa és en estat ruïnós.

Abadia, les parades de l'

Són sota el carrer Nou; van des de l'era del Besora fins al carrer de Barrulles.

Abellera, el barranc de l'

Es un tram de barranc situat entre el de les Fontetes i el de les Ferradures. No te res a veure amb l'ermita de l'Abellera.

De sempre s'havia considerat que Abellera era el nom que agrupava els tres , però parlant amb els que treballen l'entorn va quedar clar que només es referien a aquest curt tram central que està molt ben delimitat.

El nom potser fa referència a les *abelleres*, orquídiades que creixen als llocs on hi ha aigua.

Abellera, el camí de l'

És el que, des del poble, puja cap al coll de l'Abellera, baixa a la Riera i, pels Rebollans, arriba a l'ermita de l'Abellera. Avui també té aquest nom el pas que arrenca de la Riera i puja pels Rebollans, pel racó de la Barra, fins al coll de sant Roc i l'ermita.

Abellera, els cingles de l'

Van des del racó de la Barra fins al pla de les Freixes i el barranc de les Aragoneses, per sota dels Pics i per sobre del barranc del Rebollar.

Abellera, el coll de l'

A la part baixa dels Solans, per allà on els travessa el camí de l'Abellera passat el cementiri. Actualment, pel mateix lloc, hi passa el pas de carro del mas de la Mistera.

Abelleres, les

Partida sota l'ermita de l'Abellera, que va del racó de la Barra fins al Rebollar.

Abeurada, el comellar de l'

És dalt dels Motllats al lloc on neix el barranc de la Pixera.

Abeurada, la font de l'

Al naixement del barranc de la Pixera, al fons de la rasa que hi ha a la parada Crua, per on passa el camí de l'Escudelleteta.

Agneta, ca l'

Al carrer de les Fonts, al costat de ca la Remei.

Aixàvega, l'

Agregat de Mont-ral. A la capçalera del riu Glorieta, i sota la cinglera del Motllat en la seva part oriental. Passant pel camí de l'Escudelleteta, és relativament a prop de

Capafonts, cosa que ha fet que la gent dels dos llocs es relacionessin. Actualment és un llogaret amb les cases restaurades, com a segona residència, però quasi despoblat.

Albelló, l'

Damunt de la Font Vella. Hi passava l'albelló que portava l'aigua a la font.

Alls, la placeta dels

Malnom de la Placeta.

Alzina de l'Estel, el barranc de l'

A la dreta del barranc de les Fontetes. És curt.

Amadeu, ca l'

Cal Pep Joanet.

Ànimes, les

Bocí de terra sota el poble, tocant al camí del Ribatell. Sota les Ferratgetes, i a l'oest de les Canals.

Anton Cerdà, ca l'

Al carrer de Ponent, fent cantó amb la travessera de les Eres.

Anton Cerdà, l'era de l'

Tocant a cal Bullanga i a la pallissa del Quico. Avui, hi ha la casa del Ton Cerdà, i és un bocí de la travessia de les Eres.

Anton Cerdà, la bassa de l'

Situada a la part final del barranc de l'Aragonesa. S'omple amb l'aigua del barranc, que recull una petita resclosa.

Anton Vellanes, ca l'

A la Barceloneta, entre l'era del Nan i cal Perutxo. Ara, cal Barberà.

Anton Vellanes, ca l'

Al carrer de Ponent, davant de la Placeta. Entre cal Pep Roc i cal Barrulles.

Anyena, la sort d'

És una parada extensa que hi ha entre els camins de Mont-ral i de Barrulles, on acaba la partida dels Plans. Per l'est limita amb la Coma.

Aragonesa, el barranc de l'

També dit de les Aragoneses. Neix on acaba el barranc de les Marfanyes, aigües avall de l'aiguabarreig amb el barranc del coll del Bassot, on comença la partida de l'Aragonesa, i va fins al barranc del Rebollar, on comença la Riera.

Aragonesa, l'

També dit les Aragoneses. Partida que abasta els dos vessants del barranc de l'Aragonesa: l'interfluvi amb el barranc de l'Abellera i els costers que es despengen per la dreta des del pla de les Freixes.

Argany, la cova de l'

És al barranc d'en Fort. Espaiosa, però poc fonda. Del sostre goteja molta aigua que en arribar a terra forma unes escudelles de diferents mides.

Argany, la font de l'

A la mateixa cova de l'Argany, a la part central del barranc d'en Fort.

Argela o les Argeles, l'

Partida de terra a la vora del poble, que va des del Ribet fins a les Sorts, i que limita al nord-oest amb els Solans.

Forma dialectal d'argila, amb l'obertura de la *e*, ja en desús.

Arnetes, les

És un bosc a la part solana de la partida del Toll.

Baci de la Pena Roja, la font del

Al peu de la Pena Roja. És un baci de fusta que recull el degoteig de l'aigua que surt de la cinglera. Abans hi bevien els pastors, llenyataires i carboners. S'havia perdut i es va refer amb ciment, al lloc on es pensava que havia estat, pero recentment s'ha trobat l'autèntic de fusta rera uns boixos.

Baci de l'Ermitanet, la font del

Dalt de Serraplana, al barranc de la cova del Corral, que va a la conca del Siurana. És al terme de la Febró. També dita, font de la cova del Corral.

Balenyà, cal

Al carrer Major. És una de les cases més grans del poble. La va construir un cabaler de cal Batistó, sobre una casa molt antiga, que encara conserva uns arcs de pedra de mida notable. Era una de les grans hisendes del terme, que havia tingut en funcionament els tres molins fariners. No és, però, la casa pairal dels Balenyà de Capafonts, perquè els seus propietaris provenen de cal Batistó. Per bé que ara tots els que tenen aquest cognom l'escriuen amb grafia castellana, als papers antics sempre el trobem escrit Balenyà.

Balenyà, el molí del

És el Molí de Més Amunt. Vora del Pont Vell. Va estar ben conservat fins a inicis del segle XX; ara encara són en bon estat la paret de la bassa, el calceu, el canal de sortida de l'aigua, restes de les pales de ferro, la mola inferior i les quatre parets.

Balenyà, l'era del

A les Eres del Calvari. Ja és edificada, i també hi ha el dipòsit de l'aigua del poble.

Balenyà, la bassa del

A les Planes, a la vora del camí del Pont Vell i al costat de l'alzina del Balenyà. Una de les més grans del poble. Avui abandonada, s'omplia amb l'aigua de la sèquia de les Planes.

Balenyà, la font del

A la plana del Balenyà; al costat del camí que mena al Pont Vell.

Banyà, cal

Casa de la Barceloneta, baixant a mà esquerra; davant de l'era del Nan.

Baptista Balenyà, cal

Cal Pep Jesús.

Baptista de la Peirassa, el bassot del

Era al barranc de l'Aragonesa. Només en queda el record.

Baptista de la Viuda, cal

Cal Peirasso.

Barber, cal

Al carrer Major, al costat de cal Roquero.

Barberà, cal

Ca l'Anton Vellanes. A la Barceloneta.

Barberà, la bassa del

A la partida de les Sortasses.

Barceloneta, el camí de la

Nom amb què es coneix el camí del riu d'en Seguer, en el tram que va del carrer de la Barceloneta fins als Plans.

Barceloneta, el carrer de la

Surt del carrer Nou i fa cap al defora i continua amb el camí del riu d'en Seguer.

Barceloneta, la

És el barri on hi ha les cases, les eres i els llocs del poble a banda i banda del carrer de la Barceloneta.

Barracó, cal

Ca la Miona.

Barral, el

Partida de terra, que també es diu en plural, "Els Barrals". Se situa entre el camí vell de Farena i Mont-ral, el riu del Barral, la sort d'Anyena i el Pont Vell.

La tradició diu que aquesta partida de terra era del capellà, i que els murs i amuntegaments de pedra que separen les parades, els havia fet la gent del poble, despedregant el terreny, amb els jornals que servien per a pagar el delme al capellà.

Amb la desamortització, les terres d'aquesta partida van passar a diferents propietaris.

Barral, el camí del

És el tros del camí de Barrulles que va del camí de les Planes fins al riu del Barral.

Barral, el riu del

També se'n diu "El Barral". Es considera que neix al racó de la Barra, prop de l'ermita de l'Abellera; el curs segueix pel barranc del Rebollar, per la Riera i, a partir del Bec de la Gallina, ja pren el nom de riu del Barral, fins que arriba al Brugent, just al lloc on hi ha el molí del Balenyà o molí de Més Amunt. Regularment portava aigua, però s'ha anat perdent, perquè es filtra als avencs de la llera. Antigament devia tenir un cabdal relativament abundant, ja que les restes d'un molí ho fan suposar; des de l'aiguat de Sant Paulí, l'aigua s'escola sota el Bec de la Gallina i només baixa després de pluges abundants, per bé que, al tram final, mai arriba a quedar sec del tot.

Barral, la bassa del

És al costat del camí del pont Vell, a recer d'un marge. S'omple amb l'aigua que ve per la sèquia de l'Horta. Serveix per a regar el Barral de cal Fortet, i el de cal Salvador Batistó. És bassa antiga, medieval.

Barral, la bassa vella del

A poca distància de la bassa del Barral, al mig del Barral del Fortet. És medieval, per bé que reformada. S'omple amb aigua de la sèquia de l'Horta, però antigament, quan era propietat del rector de Capafonts, s'omplia amb l'aigua d'una font, avui desapareguda, que hi havia a la part superior.

Barral, les bassetes del

Al mig del riu, aigües avall del congost del Bec de la Gallina, hi ha les restes d'antigues basses o rescloses fetes amb pedres tallades i argamassa. Aquestes bassetes s'aprofitaven per a conduir l'aigua fins a basses situades més avall. Una hipòtesi, gens desencaminada, és que aquestes construccions són medievals, o anteriors, i servien per a arreplegar i conduir l'aigua fins a un molí, ara desaparegut, situat al lloc de les Petxines, on avui uns carreus de mides espectaculars, alineats a la vora del corrent, deuen ser tot allò que resta de la construcció.

Barrines, cal

Cal Pep Fumat.

Barrulles

Partida de terra que s'estén per la part costanera de l'ermita de Barrulles fins a la Gallarda. Abans era terra de castanyers, de *plantades*, com en diuen a Capafonts; també de vinyes i finalment d'avellaners, però actualment és tot erm, i el bosc de pins i l'alzinar ho està envaïnt.

Barrulles, cal

Al carrer de Ponent, davant de la Placeta. Entre ca l'Anton Vellanes i cal Pep Roquero. Avui és part de ca l'Amadeu.

Barrulles, el barranc de

Neix sota el pla de la Gallarda, i desemboca al barranc del Forn Teuler.

Barrulles, el camí de

Surt del poble pel carrer de Barrulles, travessa el Barral, el Cubilàs, voreja el barranc de l'Aubagotà fins a l'ermita, a la partida de Barrulles. Amb l'obertura dels passos de carro, ha sofert canvis importants en el seu traçat.

Barrulles, el carrer de

És el que va de l'era del Rector fins a l'actual carrer de Pau Casals i continua com a camí de Barrulles.

Barrulles, l'ermita de

És del segle XIII. En un pergamí cosit a les tapes del "Llibre de Barrulles" -conservat a l'Arxiu Arxiepiscopal de Tarragona- hom llegeix: *Erminardius de zabata et mee filie berengarie de tolosa vendimus in perpetuo fratri Petro et fratri Berengario de Barrullis ... peciam terre cultam et ermam quem habuimus in territorio siurane et termino et parrochia capiti foncium ad Barrulles* (9 d'abril de 1225).

Francesc Blasi i Vallespinosa, a *Santuaries Marians de la diòcesi de Tarragona* (Barcelona, 1933), diu que, el 1933, la imatge era a l'església parroquial, perquè l'ermita estava molt malmesa i només s'hi conservava part del retaule.

La Mare de Déu de Barrulles és una imatge d'alabastre policromat, tallada el segle XV, que amida 80 cm. d'alçada.

Existeixen uns goigs d'abans de la guerra civil, reeditats el 1956, i uns de recents, fets per mossèn Joan Roig, que fou rector de Capafonts.

Durant uns cent anys, després que l'últim ermità marxés del lloc, restà abandonada i mig enrunada. Era propietat d'una casa del poble, i la feien servir com a maset. El 1956, el rector del poble, mossèn Anton Novell, la va restaurar amb l'ajuda de tots els vilatans i, des d'aquell any, se celebra a l'ermita la festa de la Mare de Déu de Barrulles, impròpiament dita Verge de Barrulles, per culpa d'un

document mal redactat -el de la fundació de l'Associació Verge de Barrulles. La burocràcia del registre d'associacions en dificulta el canvi de nom pel tradicional de Mare de Déu de Barrulles.

Durant els anys que l'ermita va estar abandonada, la imatge es venerà a l'església del poble. La circumstància de la guerra civil va fer que anés a parar, molt malmesa, al museu arxiprestal de Tarragona, fins que, l'any 1959, després d'una restauració completa, tornà a l'ermita. Actualment, per por que sigui robada, torna a estar al seu altar de l'església del poble, i a l'ermita n'hi ha una còpia.

Barrulles, la bassa de

Del Servei d'Extinció d'Incendis, a dos centenars de metres de l'ermita. Les parets són de terra, recobertes de plàstic. Per les seves dimensions és la més gran del terme. L'aigua ve de la font del Fortet, que és a la plantada del mateix nom.

Bassa del Ros, la font de la

Surt a la mateixa paret de la bassa, sota la canal de la sèquia de l'Horta. Raja encara que la sèquia no porti aigua.

Basselles, les

Són unes codolles petites al Motllat del Macià.

Basseta, la

Al mas de Fortet, prop de la carretera. Recull l'aigua sobrant de la bassa de la font del mas de Fortet. És en desús.

Basseta, la font de la

Una mica més avall de la font del Fortet, ja tocant a la carretera. Brolla a l'interior de la Basseta.

Bassot, el coll del

També dit dels Bassots. A l'inici del barranc del coll del Bassot. Comunica el barranc dels Bassots, que segueix cap a Prades -poc esmentat pels de Capafonts- amb el barranc del coll del Bassot.

Batistó, cal

Al carrer Major. És la casa pairal de tots, o quasi tots, els qui al poble porten el cognom Balenyà.

Batistó, la bassa del

A la vora del camí de la Llòdriga. S'omple amb la sèquia del Damunt de l'Horta

Batistó, el comellar del

A l'inici del barranc dels Morterets, dalt del Motllat.

Batistó, el corral del

Al carrer de les Fonts i tocant al Perxo. Es va espenar cap allà als anys 1942/43. Avui hi ha un garatge.

Batistó, l'era del

A les Eres del Calvari. El lloc més alt del poble. Actualment ja és edificada.

Batistó, el mas del

Mas del camp de l'Espert.

Batistó, el Motllat del

La més extensa de totes les propietats que eren dalt dels Motllats. Va des del barranc dels Morterets, el Colomer, i el tossal del Batistó, fins l'extrem est de la plana rocosa.

Batistó, el tossal del

Dalt del Motllat, entre la Pixera i la cova de les Gralles, damunt dels cingles del Roquero.

Bec de la Gallina, el

És a l'est del coll de l'Abellera, damunt del cingle que arriba fins al riu del Barral. Són unes roques soltes de grans proporcions, agrupades just a la punta de la cinglera, visibles des de molts llocs. Des del Barral semblen una gallina, i des de la Riera és quan prenen la forma del bec. Hi ha motius per pensar que, en èpoques prehistòriques, podrien haver tingut la funció de lloc de vigilància.

Benito, la font del

Una mica més avall de la font del Bullanga, a la vora del riu del Barral.

Besora, el pont de

És immediatament després de les Fous, on el riu deixa el terme de Capafonts per entrar al de Mont-ral. Només se'n conserven una part de l'arc -d'un metre i mig d'alçada- i, a l'altra banda del riu, petites restes d'argamassa, a la roca on es devia recolzar l'arc. Podria ser un pont romà, però segons els entesos, amb les poques restes que se'n conserven, no n'hi ha prou per a confirmar-ho. Dona nom a la partida del Pont de Besora.

Besora, l'era del

Entre cal Ferrer i cal Cisco Llarg, entre el carrer de la Barceloneta i a les parades de l'Abadia.

Beurada, la font de la

Dalt del Motllat, tocant a la parada Crua.

Blai, cal

A la Travessera de Ponent. Cal Miquel.

Blaió, cal

A l'era del Rector. Abans era cal Jaumet.

Blaió, cal

A la Travessera de Ponent. Cal Joan Petit, avui cal Borràs. Era la casa pairal de l'altra cal Blaió de l'era del Rector.

Blaió, el cingle del

També dit el cingle Blanc. A la dreta del riu Brugeny una vegada ja ha entrat al terme de Mont-ral.

Blaió, el coster dret del

Més amunt del barranc de l'Aragonesa, a la part esquerra del barranc de les Marfanyes.

Blaió, el prat del

Al capdamunt del barranc del forn Teuler, tocant al camí de la Clota, que va fins a la Coma Grassa, per sota del coll de la Inglesa i del tossal Galliner.

Blaió, l'hort gran del

A la partida de l'Horta, l'última parada que rega la sèquia de l'Horta, abans de travessar el Ribatell.

Blaió, la bassa del

A l'hort gran del Blaió, a la partida de les Hortes. S'omple amb la sèquia de l'Horta.

Blaió, la bassa del

A la vora de la caseta del Blaió, al Damunt de la Vila. És una bassa gran que s'omple amb l'aigua de la font del Pujol.

Blaió, la caseta del

Al Damunt de la Vila.

Blaió, la font del

Tocant al riu Brugent, a la dreta, poc després d'entrar al terme de Mont-ral. Sota el cingle Blanc. També coneguda com la font del Jaumet.

Blaió, l'era de la Caseta del

A la vora de la caseta.

Blanc, el cingle

A la dreta del riu Brugent, poc després que surti del terme. A prop del mas d'en Toni, i sobre el camí de Farena. També dit el cingle del Blaió.

Blanc, el roquer

És un pedregar, una tartera molt gran. Situat a la part alta de la Coma Grassa, sota de la Gallarda i a la part dreta del barranc de la Coma Grassa que travessa la partida.

Blanquer, el

Partida de terra tocant al Ribatell i sota el camí de Reus. És terra de guixos i d'argila blanca.

Borja, la

Partida anomenada correntment la borja del Mano. És sota les parades de l'Abadia, i limita amb el camí de la Barceloneta, la sort del Batistó i els Plans.

Una borja és una cabana o pallissa, però no es té record que n'hi hagués cap al lloc esmentat.

Borràs, cal

Nom recent de cal Joan Petit.

Bosc, el coll del

A la serra del Bosc. S'hi passa per anar dels plans del Pagès al bosc de Poblet. Prop del naixement del barranc del bosc del Llarg. Hi passa l'antic camí de l'Esplugu.

Bosc, la serra del

S'anomena així perquè fa de límit, d'oest a est, amb el bosc de Poblet, des dels Plans del Pagès fins al pla de la Mola, el vesant sur l'ocupem els costers de mas d'en Toni.

Bosc del Llarg, el barranc del

Comença prop de la font del Dinerat, dalt del pla del Pagès. Passat el lloc dels Teixos, s'anomena el barranc de les Canals, i al seu tram final, el que està al terme de Mont-ral, és el barranc de l'Escolta. Desemboca al Brugent, entre la Rocalta i el mas d'en Toni.

Bosc del Llarg, el coll del

Comunica el barranc de les Fontetes amb el barranc del bosc del Llarg.

Bosc del Moragues, el

Al Motllat, al sud de la plana del Llaurador i al nord del Puig Pelat

Bosquet, el

Agregat de Mont-ral, situat entre l'Aixàvega i el poble de Mont-ral. És molt petit, unes cinc cases.

Brugent, el riu

Aquest nom es fa servir poc, antigament gens no era un nom propi per designar el que havui surt als mapes. La gent emprà els noms que rep cada part del riu al llarg del terme: la Llódriga, les Tosques, riu de l'Horta, riu d'en Seguer, les Planes, el Pont Vell, les Fous, la Manugra i el Pont de Besora. De tots aquests noms, només el de riu de l'Horta i el de riu d'en Seguer tenen prou entitat per a considerar-los topònims exclusius del riu; els altres se citen sense esmentar la paraula riu.

És admès per tothom que el naixement és a la font de la Llódriga, ja que, des d'aquest punt, sempre porta aigua, per bé que a l'estiu té trams gairebé secs perquè el cabal es deriva cap a les séquies mitjançant rescloses; amb tot, el recorregut més llarg correspon al barranc d'en Fort i al barranc del Ribatell que hi desguassa a tocar del Pont Nou. També hi ha consens a considerar que el nom li ve del soroll de l'aigua. Sabem que antigament hi vivien les llúdrigues i que sempre ha tingut barbs; actualment hi campen algunes truites i crancs, que provenen de repoblaments.

Brugent, la vall del

Tram de la vall del riu Brugent que va des d'on comença el terme de Mont-ral, passades les Fous, fins a la Riba, per bé que no és pas incorrecte considerar que inclou, també, la capçalera del Brugent.

Bruixes, la cova de les

Sota l'era del Balenyà. Va desaparèixer en fer els nous dipòsits d'aigua.

Bullanga, cal

A les Eretes, tocant a l'era de l'Anton Cerdà.

Bullanga, la bassa del

A sota de l'ermita de l'Abellera. S'omplia amb l'aigua de la font del Bullanga. Ja és abandonada.

Bullanga, la bassa del

A la riba dreta del riu del Barral. Recull l'aigua de la font del Bullanga. Encara és en ús.

Bullanga, la font del

Sota l'ermita de l'Abellera. A Prades en diuen la font de l'Abellera o de la Mare de Déu.

Hem sentit explicar als vells que una ermitana va baixar a buscar aigua a la font i la van atacar els llops. Es va salvar perquè va pujar dalt d'un castanyer fins que els llops van marxar. Aquesta és l'única referència que coneixem d'un fet que evidencia l'existència de llops a Capafonts.

Bullanga, la font del

A les parades que hi ha a l'encreuament del camí de l'ermita amb el riu del Barral.

Bullangueta, cal

Casa nova, a la Placeta, al costat de cal Josep Maria del Diego. Edificada sobre una part del corral del Pocurull.

Burguera, la

És un coster situat entre la Gallarda i la partida de Barrulles.

Cadeneta, la

Partida de Mont-ral, tocant al terme de Capafonts, on hi ha moltes masies escampades. Són els veïns més propers dels capafontins.

Cadenetes, el barranc de les

Neix a la cinglera del Motllat tocant a la serra de l'Emvestida fins a trobar el barranc de la Cova Fosca on perd el nom.

Cadenetes, les

Partida damunt de la cova Fosca, i sota la serra de l'Emvestida; per l'oest, comença al coll Roig i, per l'est, arriba fins al terme de Mont-ral, a tocar de la Cadeneta de Mont-ral.

Cafè, el

La gent recorda fins a set cases on hi hagué el Cafè: cal Bullanga, cal Carles, cal Balenyà, cal Xep, cal Gravat, la Societat i ca la Remei. I l'últim, el bar del Daniel.

Calderó, el racó del

Al barranc d'en Fort, dalt del Motllat.

Calvari, el

És al capdamunt del turó que forma el poble. Els viacrucis de setmana santa hi passen i hi fan una de les estacions.

Calvari, el carrer del

Comença al carrer Major i puja fins a les eres del Calvari.

Calvo Sotelo, el carrer de

Durant el franquisme, s'anomenava així el de les Fonts. Al poble mai s'havia esmentat aquest nom. Vegeu *Quaderns de Capafonts*, núm. 25.

Cames, cal

Cal Quirmo.

Cames, el bassot del

Al Damunt de la Vila. Actualment abandonat. S'omplia amb l'aigua de la font del Cames.

Cames, el bassot del

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Cames, la font del

Al barranquet que neix al Coll i baixa cap al poble. Una mica més avall d'on hi havia la font del Patinyo. També dita del Quirmo.

Cames, la font del

Al barranc de les Fontetes, i per sobre del tram de les Fontetes.

Camp de futbol, el

Al mig del Ribatell, entre el Freginal i el Blanquer, sota el poble. Es va construir el 1945, i l'aiguat de sant Paulí (1994) se'l va emportar.

Camp de l'Espert, el mas del

És un soplug construït fa pocs anys, també conegut com a mas del Batistó.

Camp de l'Espert, el camp de l'

Bocí de terra al Damunt de l'Horta, entre la partida de les Hortes i el camí de la la Llódriga.

Canal, els bassots de la

Al barranquet de la Canal. Eren dos i recollien l'aigua de la font de la Canal i la que baixava pel barranquet.

Canal, la

És un barranc curt i encaixonat entre dues cingleres, a ponent del mas de Fortet. Va des de la font de la Canal fins a la Fou.

Canal, la font de la

Al barranc del mateix nom, tocant al mas de Fortet. Actualment està mig desapareguda a causa de l'obertura d'un nou camí.

Canals, el barranc de les

És la continuació del barranc del bosc del Llarg fins al barranc de l'Escolta.

Canals, el coster de les

Un coster d'alzines mal barranc del mateix nom i més avall del bosc del Llarg.

Canals, les

Partida tocant al poble, que va des de la Barceloneta i les Farratgetes fins al Ribatell.

Càndia, ca la

Al carrer Major, al costat de cal Poma. Abans es deia cal Pau Merló i avui és la casa de l'Eva i el Sergi, ramaders i formatgers establerts a Capafonts.

Cantacorbs

Es un cingle rocos molt gran i vistent situat per damunt del pla del Quim, al nord dels Solans, i a la dreta del barranc dels Rancs.

Cantó, el

És la confluència del carrer Major amb el del Calvari i el de l'Abadia.

Canya, cal

Al carrer Nou, al costat de cal Gravat. Antigament, ca la Mistera. Actualment desapareguda. Hi ha una casa nova i un porxo que comunica amb les parades de l'Abadia.

Canya, cal

Al carrer de l'Abadia, tocant a cal Macià. Era l'antic cal Canya; la del carrer Nou és més recent. Darrerament ha canviat de nom molt sovint.

Canya, el bassot del

A Barrulles, a la dreta del barranc del Forn Teuler. Recull l'aigua de la font del mateix nom.

Canya, la font del

Al mateix barranc de la font del Fortet, una mica més avall.

Capafonts

A les muntanyes de Prades, el seu terme ocupa la capçalera del riu Brugent. El nom prové de *Caput Fontium*. Pertany a la comarca del Baix Camp. Per a més informació, vegeu Pròleg.

Capafonts, el coll de

És el coll per antonomàsia. Hi passa la carretera. Hi enllacen diversos camins, entre els quals el camí de carro dels Motllats.

Carles, cal

Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer de les Fonts. També dita ca la Cisca Carles i, més tard, cal Cisco de la Malena. Avui és cal Retratista.

Carles, el mas del

Entre la Comagrasa, la Clota, i les terres del mas d'en Toni. Observem que es pronuncia “carlə s” i no el castellanisme “carlus”.

Carles, l'era del mas del

Tocant al mas.

Carles, la font del

Era a la part final del barranc de Llenguaxeixuta, al peu de la primera cinglera que es troba pujant del Toll. La font i el terreny desaparegueren l'any 1994 amb l'aiguat de Sant Paulí.

Carles, les mines del

Al barranc de les Fontetes, abans d'arribar a les Fontetes i passada la font del Pere Roc. Eren dues: una de molt fonda; s'hi podia entrar. Sembla que eren de barita, i encara es recorda que, a principis del segle XX, el mineral es portava a bast fins a l'estació de tren d'Alcover.

Carrerada, la

Sortia de Capafonts, passava per la parada llarga del Ribatell, cap a les Guixeres, travessava el Grau i arribava fins a dalt del Motllat.

Carretera, la

Travessa el terme des del coll de Capafonts fins a les Cadenetes, d'oest a est. Es va acabar l'any 1931.

Casa de la Vila, la

Al carrer de les Fonts. Molt reformada, edificada damunt del Forn de la Vila, que és molt antic. Actualment acull, a més de l'ajuntament, el dispensari mèdic.

Castellets, els

Són unes roques que estan a l'esquerra del barranc del bosc del Llarg, damunt dels Teixos, passat el coster d'en Perroi.

Celestino, la bassa del

Al capdamunt del barranc de l'Aragonesa, ja dalt del Pagès, a prop del mas de l'Espasa. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom.

Celestino, la font del

És a prop del mas de l'Espasa. A la banda de baix del camí que du als plans del Pagès.

Cementiri Vell, el

És al carrer de l'Abadia, a l'espai que hi ha entre l'església romànica i l'abadia. Es va fer servir fins a l'any 1920. Ara és un parc per a la quitxalla.

Cementiri, el

És al tros de l'Era, tocant al Planet de les Sorts i a la carretera, i no gaire lluny del poble. Es va construir l'any 1921.

Cementiri, l'era del

A tocar del Cementiri.

Cerdà, cal

Al carrer de Sant Abdon, tocant a l'era del Pobaia. Abans, cal Quec.

Cerdà, el maset del

A la Riera.

Cerdà, l'era del

A les Eres del Calvari. És l'única que queda de l'indret. Té la solera de lloses, detall que la fa molt interessant. Es conserva en bon estat. Hem de suposar que és medieval i que no ha sofert modificacions.

Cerdà, la bassa del

A la Riera. Darrera del maset. L'aigua prové de la font del Foradet.

Cerdà, la bassa del

A tocar del Barral i del camí de l'ermita. S'omplia amb l'aigua del Barral. Està abandonada.

Cerdà, el Motllat del

Al nord del Motllat, entre el cingle de Pena Roja i el portell del Mariàngel.

Cisca Carles, la font de la

A la confluència del barranc de Terrascona amb el riu. Desaparegué l'any 1994 a causa de l'aiguat de Sant Paulí.

Cisca Perutxa, ca la

Cal Perutxo.

Cisco Carles, el maset del

Als Pladencots.

Cisco Cerdà, cal

A la travessera de Ponent, tocant a la travessera de les Eres i al carrer de Ponent.

Cisco de la Malena, cal

Cal Carles.

Cisco Fortet, cal

Cal Ponos.

Cisco Fortet, la bassa del

A les parades del barranc de les Cadenetes, aigües avall del pont del Miquelet.

Cisco Fortet, les fonts del

Aigües avall del maset del Miquelet. Són tres fonts diferents, molt properes.

Cisco Llarg, cal

Cal Patac.A la Barceloneta.

Cisco Llarg, cal

Era una casa de la travessera de les Eres, que estava sobre cal Cisco Cerdà. Avui forma part de cal Cisco Cerdà.

Cisco Quico, cal

Cal Pere Cogalló.

Clos, el

És un bocí de terra on hi ha la bassa del Pocurull, al Ribatell.

Clot de Capafonts, el

S'anomena així tot el fons de la vall ocupada pel turó on hi ha el poble i els conreus que l'envolten.

Clot del Perelló, el

Sota la Creu Trencada.

Clota, la

Partida de terra situada al nord dels picons que van de la Rocalta fins al barranc del Forn Teuler, a l'oest del mas d'en Carles i tocant a la Comagrasa.

Clotet de Nadal, el

És una paradeta al Pladencot del Cisco Llarg.

Clots, els

Parades de secà a la partida de les Planes.

Coca, la

Parada de terra d'uns cent metres de llarg i sis d'ample, de forma allargada com la d'una coca. A la partida del Coll.

Coll, el

Partida a la banda del Coll de Capafonts, partionera amb els termes de la Febró i Prades.

Coll, el camí del

És el camí de Prades.

Coll de la Inglesa, el barranc del

Neix al coll de la Inglesa i s'ajunta amb el de Barrulles, on comença el barranc del Forn Teuler.

Coll del Bassot, el barranc del

Neix al coll del Bassot fins que s'ajunta amb el barranc de les Marfanyes.

Colomer, el

Morro rocós -un recingle- que està sobre el camí de l'Escudelleta i que, per extensió, dona nom a una partida més extensa, que va des dels cingles que hi ha damunt de la Foradada fins al Motllat, i que continua fins a prop de l'Escudelleta.

Coma Grassa, la

Sovint es diu en plural, **les Comes Grasses**. És una partida molt gran, a l'extrem nord-oriental del terme, on limita amb les terres del mas d'en Toni i del mas d'en Carles; pel sud, amb les Clotes, i per l'oest, amb el coll de la Inglesa i el tossal Galliner.

Coma Grassa, el barranc de la

Baixa de la Gallarda i el Roquer Blanc fins al lloc de l'Escolta. Travessa tota la partida de les Comes Grasses.

Coma, la

És una partida, a l'esquerra del camí de Mont-ral que va des de la Paret Nova fins el Barral de cal Fortet.

Conselo, cal

Cal Mateu o cal Pere Mateu.

Conselo, el cingle del

Damunt de la cova del Roquero, a la part dreta del barranc del Rebollar.

Conselo, el mas del

Al nord de Cantacorbs, damunt del barranc del Rebollar, però ja al vessant esquerra del barranc dels Rancs en la seva part final, i a la vora del camí del mas de la Mistera. També dit mas de Mateu. És bastant gran i els amos hi feien estades temporals a les èpoques de més feina. Actualment abandonat.

Conselo, la mina del

A la part mitjana, i al vessant esquerra, del barranc de l'Aragonesa. Fou explotada durant la dècada 1940/50 per miners asturians deportats pel franquisme després de la guerra civil. És de barita. També dita mina del Pepó.

Cooperativa, el local de la

A la travessera de les Eres. És el lloc on la cooperativa tenia maquinària per a netejar fruits secs. Avui ja no funciona i es propietat de l'ajuntament. Antigament aquesta casa era de cal Barrines i no tenia nom.

Cooperativa, la

Va funcionar uns quants anys a la decada del 50 del segle XX, era en una estança de la casa de la vila i subministrava queviures als seus associats.

Corb, el riu

És el nom antic del Ribet. Neix als Solans i desemboca al Ribatell.

Corb, la font del

Al terme de la Mussara, dalt dels Motllats, darrera de la Creu Trencada. Anomenada a Capafonts perquè la gent que feia artigues pels seus voltants hi anava a buscar aigua.

Coromines, cal

Cal Pere Carles.

Corts, la font d'en

A la partida de les Hortes. L'aigua sortia a la vora del riu al lloc de la resclosa de la sèquia de l'Horta. L'aiguat de Sant Paulí del 1994 canvià la fesomia del lloc. Actualment brolla al fons de la resclosa nova.

Cosme, cal

Nom actual de cal Pere Sastre.

Costereta, la

És un carreró que va del carrer Major fins a les Eres, i avui forma part de la travessera de les Eres.

Costers, els

És un nom genèric que s'aplica a tots els vessants rocosos i de fort pendent, que cauen cap a la vall del Brugent, des de sota el pla de les Freixes i les Marfanyes, fins al pla de la Mola.

Costers dels Rosaris, el barranc dels

Davall del pla de les Freixes. Va des del barranc de les Marfanyes i el del coll del Bassaot fins al barranc de l'Aragonesa. Ramon Amigó a la seva toponímia del terme de Prades, diu que la pronúncia *Rosaris* es propia de la gent de Capafonts; a Prades diuen *Rosària* i es tal com consta als documents.

Costers Drets, els

Al vessant esquerra del barranc de les Marfanyes. Sota el pla de la Roqueta i fins a les Aragoneses.

Costes, cal

Cal Ponos. Al carrer de les Fonts, al costat de cal Pocurull. Diu la tradició oral que és la casa més antiga del poble. Avui està molt reformada, però fins fa pocs anys conservava la llar de foc i l'aigüera tallades a la roca; també es conservaven piques de pedra per a guardar els cereals, i els trespols eren tots a diferents nivells; certament tenia l'aspecte d'una construcció molt antiga.

Costes, el bosc del

A la cova de les Gralles.

Costes, el corral del

Al carrer de les Fonts, davant de la casa del mateix nom. Entre el corral del Miquelet i el paradó del Batistó. Avui és la casa del Josep Maria Roget.

Cotes, cal

Darrere de ca l'Anton Cerdà, tocant al camí de la Magina.

Cova de les Gralles, el barranc de la

La part final del barranc de la Font Nova, que va de la cova fins al barranc de la Pixera.

Cova Fosca, el barranc de la

Neix a les Cadenetes, vora del camí de Mont-ral i de la carretera. És la part inferior del barranc de les Cadenetes. Arriba al riu Brugent, al lloc del Pont de Besora.

Cova Fosca, el bassot de la

A tocar del barranc, allà on mor la cinglera.

Cova Fosca, la

Al barranc del mateix nom. És de forma allargassada i de poca alçada. Durant la guerra civil de 1936-39, s'hi van refugiar fins a cinc famílies. Davant hi creix el Teix de la Cova Fosca.

Cova Fosca, la

Partida de terra que llinda, al sud amb les Cadenetes, a l'oest amb el serret del Fumat i, al nord i a l'est, amb el Pont de Besora. Està quasi tota encerclada per la cinglera. Abans hi havia conreus de regadiu que ja són abandonats i ocupats pel bosc.

Covetes Llargues, les

Conegudes també com “les Cuetes Llargues”. El nom antic és “Covetes”. “Cuetes” sembla ser fruit d’una pronúncia laxa. Ramon Amigó, en el seu treball *Noms de lloc i de persona del terme de Prades*, ja es va adonar que la gent gran deia “Covetes”, i nosaltres també ho confirmem. Partida a l’esquerra de la Riera que va del picó del Tripetes fins a les costes d’en Guardia. Dins de la partida hi ha, entre altres, el picó de l’Oficial.

Covilàs, el

Partida de terra al camí de Barrulles, sota les costes d’en Guàrdia, a l'oest del barranc de l’Obagotà i al nord del riu del Barral. Albert Manent creu que ve de la forma llatina *cubiculu* (o *cubile*), o sigui “cau”; la terminació *-às* seria un sufix augmentatiu.

Creta, el paradó de

És sota de la Placeta, tocant al camí de la Magina.

Creu Trencada, la

Dalt dels Motllats. Hi conflueixen els termes de la Mussara, de Capafonts i de la Febró. És una cruïlla de camins: el de Capafonts a Reus, el de Prades a Reus i el de la Font Nova. De la creu antiga, en quedaven només unes quantes pedres de la base; més recent, hi ha una creu de ferro que les té incorporades.

Crua, la parada

Al Motllat del Batistó, tocant al barranc de la Pixera.

Cucut, cal

Casa nova que comprèn cal Pep Roquero i la pallissa del Mateu. Dóna al carrer de Ponent i a la travessera de Ponent.

Cucut, la font del

Al paratge de les Petxines, allà on el riu salva un petit desnivell, i a l’esquerra de la llera.

Cuetes Llargues, les

Més pròpiament dites les Covetes Llargues (veg.).

Culles, les

També dites les Culles del Tomàs.

Sots en forma de culla o cullera, a la llera de pedra del barranc de la font Nova, més amunt de la cova de les Gralles. N’hi ha unes quantes en un tram d’uns cinc-cents metres. Tenen formes diverses – rodones, allargades,...- i diferents mides entre un i tres metres i profunditats inferiors al metre. Sempre hi ha aigua, fins i tot en temps de forta sequera.

Culles, les

Se’n diu de les partides de bosc que són als voltants de les Culles del Tomàs.

Culles, el barranc de les

Neix al pla de les Salòpies, vora del puig Pelat, i s’ajunta amb el barranc de la font Nova aigües amunt de la cova de les Gralles.

Cutxó, cal

Cal Peret. Al carrer Nou. Durant la primera meitat del segle XX, fou una fusteria.

Cutxó, cal

Cal Joan Cutxó. Al carrer de Sant Abdon, tocant a cal Cerdà. Era més antiga que la del carrer Nou del mateix nom.

Dalt, el

Era un espai que avui ocupa ca l'Ermitanet i que formava part de la Plaça Vella. Malauradament tot l'espai del Perxo, del qual formava part, ha estat modificat als darres anys del segle XX, i ja ni tan sols s'hi reconeixen les arcades.

Damunt de l'Horta, el

Partida de terra de regadiu, més avall de les Tosques i per sobre de les Hortes, a l'esquerra del riu.

Damunt de l'Horta, la resclosa del

Enviava l'aigua a la sèquia del mateix nom.

Damunt de l'Horta, la séquia del

Una mica més avall de les Tosques; regava la partida del mateix nom.

Damunt de la Vila, el

Partida de terra a l'oest del poble, entre els Solans i el Picorandan

Damunt de la Vila, el barranc del

Neix al Coll de Capafonts i desemboca al lloc on el barranc del Toll ja s'anomena el Ribatell.

Damunt les Hortes

Partida de regadiu entre l'Horta i el camí de la Llódriga.

Daniel, el bar del

cal Tomàs Batistó i abans cal Xep.

Daniel, la cova del

Descoberta pel Daniel de cal Ros cap allà el 1945. S'hi trobaren restes de l'època del final del bronze - la més importat, una gerra que és al museu Vilaseca de Reus, anomenada la gerra de la cova del Daniel. La boca d'aquesta cova està tapada per una ensulsiada, i aquesta circumstància probablement va propiciar que durant segles ningú no hi tingués accés, cosa que permeté que al seu interior tot quedés intacte.

Daniel, la font del

Del camí que puja als Motllats per l'Escudelletta, abans de la Foradada, en surt un altre que continua per sota dels recingles en direcció al barranc de la Pixera i a la cova de les Gralles, i al seu primer tram hi ha aquesta font.

Davall de la Plaça, les parades del

Partida tocant al poble, que va del camí del Ribatell fins al Freginal. Tenen aquest nom, perquè són davall de la Plaça Vella, també dita el Perxo. Actualment està edificat en la major part.

Davall de les Cases, les parades del

Tocant a la Barceloneta, entre el camí de les Planes i la borja del Mano.

Davall Plaça, l'hotel

Hotel construït, fa pocs anys, a les parades de Davall de la Plaça.

Deveses, les

La partida boscosa que hi ha entre la cova de les Gralles i el morral de la Devesa, per sota de la Moleta

Diego, cal

Dineral, cal

Al carrer Major, tocant a cal Pep Mano, cal Pep Onclet.

Dineral, el bosc del

Al pla del Pagès, més al nord de l'obac del Pere Ros, tocant al bosc de Poblet.

Dineral, el coster del

És la part del bosc del Dineral, que ja es despenja cap al barranc del bosc del Llarg.

Dineral, el garatge del

Al costat del corral del Mitxo. Sembla que abans era de cal Gravat.

Dineral, el mas del

A la dreta del barranc de les Ferradures, damunt de la Riera, no gaire lluny del poble. Fa uns cent anys que es va construir. Actualment és habitat.

Dineral, el picó del

Als voltants del mas.

Dineral, el pla del

És la part del bosc del Dineral que està a dalt del pla del Pagès.

Dineral, el pou de gel del

Al coll de la font del Dineral. Està enrunat.

Dineral, la font del

Era al pla del Dineral, a ponent del mas del Gravat, dalt dels plans del Pagès. És perduda.

Diumente, el

Una parada de conreu que és al Toll.

Domènec, cal

La part que dona al carrer de sant Abdon; abans era cal Joan Carles. La part que dona al carrer de les Fonts; abans era cal Flaret.

Enquino, ca l'

Cal Quim. Enquino és una pronúncia popular de Longinos.

Enquino, la caseta de l'

Sota de la Gallarda, a la part alta del barranc del Forn Teuler. És feta de pedra seca molt ben treballada.

Enquino, el corral de l'

Tocant al corral del Joan Carles i al del Pep Fumat; més tard se'n va dir corral de cal Cutxó i ara forma part de cal Torres.

Enquino, la bassa de l'

És a la banda de baix de la font del Pujol.

Enquino, la mina de l'

És al barranc del Forn Teuler. L'extracció de mineral fou de curta durada i se la reconeixia com una mina d'aigua. Ara és ensulsiada.

Enric, ca l'

Abans, la pallissa del Vilalta.

Enric, la bassa de l'

A la Sorteta. Tocant al camí de les Planes i a la paret del maset. S'omple amb la sèquia de l'Horta.

Enric, maset de l'

Investida, la serra de l'

És al nord-est dels Motllats, paral·lela als límits del terme amb Mont-ral. Va des del cingle de Pena Post fins a les envistes del llogaret de la Cadeneta (Mont-ral).

Eres, la travessera de les

És el carrer que va de l'era del Rector fins a dalt de les Eres, i que continua fins alcarrer Major en el tram que se'n deia la Costereta. Aquest camí o carrer, abans no tenia nom. Més pròpiament s'hauria de dir camí o carrer de les Eres, i la Costereta, seria el tram que arriba fins el carrer Major.

Eres, les

És un espai coincident amb el Calvari, al capdamunt del poble. Abans comprenia les eres del Llarg, del Balenyà, del Batistó i del Cerdà. Avui només en queda l'última, perquè les altres estan edificades.

Eretes, les

És un espai a Ponent de les Eres que inclou, el final el carrer Major i del carrer de Vista Alegre, l'era de l'Anton Cerdà, part de la travessera de les Eres, l'era del Pobaia i el nou carrer de les Eretes.

Ermita, la font de l'

Un centenar de metres més avall de la font del Canya, a la vora de l'ermita. L'aigua es recollia en una pica de pedra que avui és dins del temple. L'aiguat de Sant Paulí la va fer desaparèixer. Actualment aquest nom s'aplica a la font que hi ha a les escales de l'ermita. És una font artificial que té l'aigua canalitzada des de la font del Fortet.

Ermitanet, ca l'

És al carrer de les Fonts, al costat de la Casa de la Vila. Als baixos té uns arcs gòtics de pedra picada que formaven part de l'antiga plaça Vella, al Perxo.

Ermitanet, el comellar de

Va de l'extrem nord al sud de Serra Plana. És el més extens i important dels tres comellars que hi ha. Ja al terme de la Febró i a la conca del Siurana.

Ermitanet, el mas de l'

És una caseta, feta pel Delfí Pocurull, cap a meitat del segle XX, al lloc de Serra Plana. Fou construïda amb fang, dit popularment "ciment d'oreneta", i argamassa.

Ermitanet, el mas de l'

En realitat són dues casetes amb alguna estança. És a Barrulles, més amunt de la roca de santa Caterina. Els va fer el Pere Ermitanet amb pedra seca.

Escoles Noves, les

Al carrer de les Fonts, al costat de les Escoles. Avui acullen la llar d'avis i la biblioteca.

Escoles, les

Edifici de dues plantes al carrer de les Fonts. S'edificà als anys quaranta del segle XX. A la planta baixa hi havia dues aules per nenes i nens, i el pis superior fou primer sala de cine, després bar i avui el Grevol. Ara inclou la sala d'actes municipal.

Escolta, el barranc de l'

És el tram final del barranc que primer s'anomena del bosc del Llarg. El seu inici és indeterminat, però sembla que podem considerar que agafa aquest nom quan entra a terres del mas d'en Toni i per tant al terme de Mont-ral. Passa pel lloc de l'Escolta abans de desaiguar al Brugent

Escolta, l'

Lloc a la part baixa de les Comes Grasses al barranc de l'Escolta.

Escudellet, la font de l'

És una de les fonts emblemàtiques del poble. Al peu de la cinglera que és damunt de la Pixera, i a la vora del camí que puja als Motllats.

Esgargoller, la font de l'

Al camí de Reus, dalt del Motllat, passada la Creu Trencada, camí de la Mussara.

Esglaons, els

A l'est del coll de l'Abellera i a l'oest del Bec de la Gallina. Són els petits recingles que hi ha sota el coll de l'Abellera, ja enganxats al cingle del Bec de la Gallina. S'anomenaven molt abans de fer el pas de carro a la Riera, ja que s'hi transitava per fer dreuera per anar a la riera de cal Cerdà, a les covetes llargues i cap al mas del Dinerat. Era un senderó que no permetia passar-hi amb els animals.

Església Vella, l'

Era al costat del Cementiri Vell i dins de cal Blaió. Només en queda el mur oposat a l'absis, que ens permet veure l'encaix de la volta de canó del sostre i deduir-ne les dimensions i les característiques. No tenim cap document que l'esmenti. Devia ser molt petita, semblant a la de Mont-ral. Sabem que la pedra de les seves parets es va aprofitar per a la construcció de la nova.

Església, l'

A la plaça del mateix nom. És del segle XVIII.

Església, la plaça de l'

Davant de l'Església. Abans se'n deia la plaça Nova, i ara també la Plaça.

Espluga Negra, l'

Bocí de bosc situat sota la Moleta, per la part de llevant, que forma part de les Deveses. La cova que li dona nom es molt petita.

Espluga Negra, el cingle de l'

Està per sobre del lloc. És una part del cingle de la Moleta.

Espluga Negra, la font de l'

Al camí dels Motllats, que passa pel barranc de la cova de les Gralles, més amunt del morral de la Devesa, i abans d'arribar al replà superior de la cova de les Gralles.

Espluga, el camí de l'

És el camí que puja pel barrancs de les Ferradures, l'Abellera, i de les Fontetes, travessa el coll del bosc del Llarg, el barranc del mateix nom, la serra del Bosc, i arriba fins a l'Espluga.

Estanís, la bassa de l'

A poca distància de la del Pocurull. S'omple amb l'aigua de la sèquia de les Planes.

Estel, l'alzina de l'

Arbre emblemàtic per a la gent del poble situat l'hotitzó dels Costers, sobre el coster del Miquelet i dalt del pla del Pagès, a la vora del pla de la Roqueta. Assenyalava el nord i, per tant, l'estel Polar. Era molt visible des del poble i molt anomenada. Fa uns quants anys la van tallar. S'hauria de replantar, per les raons ja dites.

Eugènio, la bassa de l'

A la partida de les Sortasses.

Eulari, ca l'

Tocant a cal Llarg. Va ser cal Joan Llarg.

Farena

Agregat de Mont-ral, a la vora del riu Brugent. Per a la gent de Capafonts, el riu mai no ha sigut un camí de sortida, i Farena, tot i estar a prop, no ha estat un lloc gaire transitat pels capafontins; amb tot, la relació amb la seva gent sí que ha sigut important.

Farena, el camí de

Coincideix amb el de Mont-ral fins al Pont Vell; voreja el riu en tot el tram de les Fous fins a mas d'en Toni, i d'allí a Farena.

Farratgetes, les

Partida que va, d'est a oest, des de les Canals fins al camí del Ribatell, pel sud fins a les Ànimes, i pel nord fins a les cases del poble.

Podem pensar que el nom ve del lloc on es conreava farratge per les besties de casa.

Febró, el camí de la

És el mateix de Prades fins al Coll, i allí es bifurca, per l'esquerra, i baixa fins a la Febró.

Febró, el coll de la

És al sud-oest del coll de Capafonts.

Febró, la

Poble veí; situat a l'altra banda de la serra Plana, a la capçalera del riu Siurana. Ara està molt despoblat. La relació amb la seva gent, per part dels capafontins, sempre ha estat molt important.

Ferradures, el barranc de les

Es la continuació del barranc de l'Abellera que transita per la part del mas del Diner al fin la font del Foradet. Neix al camí del coll de Mont-ral.

Ferradures, la mina de les

És al costat del camí i a prop de la roca que li dona nom, més amunt del mas del Diner al. Fou la darrera mina de barita que funcionà a Capafonts. També coneguda com la mina del Pere del Salvador Batistó.

Ferradures, les

Partida de terra que ocupa els dos vessants del barranc de les Ferradures.

Ferrer, cal

Abans de ser la casa del ferrer del poble, era cal Ramonet. La fornal era al perxo del Ferrer, tocant a l'era del Besora, davant per davant de la barberia de cal Ferrer. Van fer de ferrers fins a la guerra, i la barberia va estar oberta fins al 1954.

Ferrer, el bassot del

Al barranc del Rebollar, al costat de la font del mateix nom. Es conserva en bon estat.

Ferrer, el comellar del

Als Motllats. Mes amunt de la Beurada.

Ferrer, el perxo de cal

Comunica, per sota la casa, l'era del Besora amb el carrer de la Barceloneta.

Ferrer, la bassa del

A la banda de dalt de la bassa del Tomàs, a Barrulles. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. Ja és abandonada.

Ferrer, la font del

A la part alta del barranc sense nom que, després de la Planeta del Tomàs, passa a ser el de l'Obagotar; a la vora de l'ermita de Barrulles.

Ferris, el bosc del

A la part superior del barranc del mas de la Mistera.

Ferris, la bassa del

Al barranc de la Mistera. Recollia l'aigua de la font del mateix nom que hi arribava conduïda amb un baci.

Ferris, la font del

A la part alta del comellar que hi ha sobre el mas de la Mistera, i tocant al maset del Ferris. Actualment perduda.

Flaret, cal

Al carrer de les Fonts, tocant a cal Miquelet. Cal Domènec.

Font de la Perdiu, la bassa de la

Recollia l'aigua de la font del mateix nom. És a les Cadenetes, recolzada a la serra de l'Investida.

Font de la Salut, la bassa de la

A la Riera i a tocar de la font del mateix nom.

Font del Dinerai, el coll de la

Al nord dels plans del Dinerai i a la serra del Bosc.

Font de l'Ermita, la bassa de la

A la dreta del barranc de l'Ermita. S'omplia amb l'aigua de la font de l'Ermita. Va desaparèixer amb l'aiguat de Sant Paulí, el 1994.

Font del Foradet, el barranc de la

A continuació del barranc de les Ferradures fins la Riera.

Font del Foradet, la bassa de la

Recull l'aigua de la font del mateix nom.

Font del mas de Fortet, la bassa de la

S'omple amb l'aigua de la font; abastava el mas amb una canonada de terrissa i, més recentment, amb una de plom.

Font Vella, la bassa de la

Al Ribet, al lloc també dit el Viver. Formava part de la Font Vella. L'any 1984, una màquina que arranava la terra la va destruir.

Font Vella, el camí de la

Comença al carrer de les Fonts i arriba fins al Ribet, on hi havia la Font Vella.

Font Vella, la

Lloc de l'antiga font que abastava el poble. Al Ribet. La Font Vella era una font romànica, feta amb carreus treballats, que portaven les mateixes marques de picapedrer que els de cal Macià. Malauradament en acabar la guerra civil, fou desmuntada, i amb les seves pedres es van refer les escales de l'església i es construïren els pedrissos de la plaça. L'aigua provenia de la font de la Vila o del Poble, i hi arribava abellonada.

Fontetes, el barranc de

Neix al coll del bosc del Llarg i continua amb el tram dit barranc de l'Abellera.

Fontetes, les

Partida molt anomenada, per les diferents fonts que hi ragen, a banda i banda del barranc del mateix nom.

Fonts, el carrer de les

Comença a la plaça de l'Església i va fins al camí de la Font Vella.

Foradada, la

És un pont natural i solitari entre els barrancs de Terrascona i de la Pixera i per sobre de les Sortasses. Per sota hi passa el camí cap a l'Escudelleteta i els Motllats.

Foradet, la font del

Sota el mas del Dinerai, i al barranc del mateix nom. Una de les fonts importants del poble. De cabal abundant i força constant. Mai no s'estronca. Un element característic de la font era el baci que travessava el barranquet per omplir la bassa, i del qual rajava una part de l'aigua que conduïa. Lloc

frequentat per la gent del poble que hi anava a berenar en temps d'estiu buscant la frescor. L'aiguat de sant Paulí, el 1994, ho va malmetre tot, i ara, per be que encara conserva part del seu encant, és difícil arribar-hi.

Forn de la Vila, el

Sota la casa de la Vila. És molt antic; forma part del nucli de construccions de l'antiga Plaça Vella o Perxo. Actualment està museïtzat i es pot visitar.

Forn Teuler, el

Era un forn -del qual queden molts pocs rastres- que va donar nom a una partida de terra, al final del barranc del Forn Teuler.

Forn Teuler, el barranc del

Comença al lloc on s'uneixen el barranc de Barrulles i el del coll de la Inglesa, i va fins al Brugent, a les Fous, on hi ha la resclosa del Molí de més Avall.

Forner, cal

Al carrer Major, al lloc dit el Cantó. Dóna al carrer de l'Abadia. Per les restes que conserva a la part baixa, es pot deduir que és una de les cases més antigues del poble. Avui és cal Joan Estanís. Ara fa un segle, era un dels forns del poble.

Forner, el mas del

A la Coma Grassa. A les envistes del clot de Mas d'en Toni, prop del mas d'en Carles.

Forrat, cal

Casa antiga, que avui és part de cal Joaquimet. Al soterrani d'aquesta casa hi ha les restes del molí d'oli que era de cal Fortet, avui cal Poma del carrer Major.

Fort, el barranc d'en

Neix a la part més alta dels Motllats, entre el Tossal del Xanda i el Puig Pelat, i va a trobar el barranc del Toll per formar el Ribatell i continuar fins al riu den Seguer. El recorregut més llarg possible de les aigües que porta el riu Brugent correspon al barranc d'en Fort.

Fortet, cal

Fa cantonada a la plaça de l'Església i al carrer Nou. Aquesta casa, quan la compraren a cal Vellanes, tenia un nom que ningú no recorda.

Cal Fortet era una casa molt antiga. Abans era al carrer Major, on avui hi ha cal Poma.

Fortet, el bosc de

És entre els Pladencots i el bosc del Taverner, ja a les Cadenetes.

Fortet, els cingles del

Son a la part alta del bosc de Fortet. Van des del portell del Mariàngel fins damunt dels Pladencots.

Fortet, el mas de

És ran de la cinglera dreta de la Fou, entre els Pladencots i la Cadeneta.

Segons la tradició, a l'origen era un corral on vivia el pastor amb el ramat de bous; passats uns segles hi van traslladar la casa per viure-hi d'una manera permanent, i cap al 1858 el van engrandir: hi posaren molí d'oli, forn de pa, forn teuler, un alambí per destil·lar orlandes, i l'aigua fins a la bassa del mas.

Des de 1975, aproximadament, pertany a la fundació Pere Vergés, i està adaptat per a casa de colònies. L'antiga hisenda anava des del riu fins als Motllats.

Fortet, la caseta del

Al Barral del Fortet.

Fortet, la font del

A la plantada de castanyers de Barrulles, al costat del barranquet que baixa de la Gallarda. Aministra aigua a l'ermita de Barrulles i la bassa dels bombers.

Fossar, el

Comellar a prop del Puig Pelat, voltat de lloanques. Era de conreu.

Fou del mas de Fortet, la

Parada de conreu molt extensa, que es regava amb l'aigua de la séquia del molí del Mig

Fous, la resclosa de les

Era davant del molí del Balenyà. Primer tenia un petit tram de séquia a l'esquerra del riu que travessava amb uns bacis per regar unes parades de cal Vellanes, i tot seguit tornava, mitjançant uns altres bacis, a l'altra banda on regava un paradó de cal Marino i les Fous del mas de Fortet.

Antigament era la resclosa del Molí del Mig.

L'aiguat de sant Paulí s'ho emportà quasi tot; només resten alguns trams d'obra feta amb pedra i argamassa, a les parades de la Fou del mas de Fortet.

Fous, les

És el tram de riu que va des de l'aiguabarreig amb el riu del Barral, una mica més avall del pont Vell, fins el Pont de Besora. També s'empra en singular: la Fou.

Francès, cal

Casa ja desapareguda. Era al costat de cal Mitxo.

Francesa, ca la

Cal Pere Peret. Va rebre aquest nom perquè l'amo, el Pere Peret, es va amistançar amb la senyora anomenada *la Francesa*.

Francesa, el picó de la

És un tossalet a l'esquerra de l'últim tram del barranc de l'Aragonesa, i al començament de la Riera.

Frare, la font del

Aigües avall de la font d'en Corts, al peu d'un marge i a la dreta del riu. Actualment és perduda.

Frares, els

Són unes parets velles prop de l'ermita de Barrulles, tocant al maset de l'Ermitanet. Sembla que ja fa molts anys en deien el mas o maset dels Frares. Segons Albert Manent, hom parlava d'una suposada mina subterrània que comunicava el convent dels frares amb el de les monges de Barrulles. És una llegenda i per tant discutible la mateixa existència de frares i monges.

Fraret, el pou del

Als Costers. Se n'havia tret mineral. Hi ha aigua.

Freginal, el

És una partida de terra sota les parades del Davall de la Plaça. Va des del camí del Ribatell fins a la Solada.

Els freginals, a l'origen eren els bocins de terra on es conreava el farratge per les besties de casa, però també se'n deia de les partides o que eren a la vora del poble.

Freixes, el pla de les

Damunt i a la dreta del tram més alt del barranc de les Aragoneses. Al peu dels Pics.

Fumat, cal

A la Placeta. Cal Pere Fumat.

Fumat, cal

Cal Pere Fumat.

Fumat, el coster del

Sota l'alzina de l'Estel, a la part dreta del barranc de les fontetes, entre el coster del Miquelet i el del Vicent.

Fumat, la bassa del

Al coll Roig. S'omplia amb l'aigua que naixia de la font del Fumat.

Fumat, la font del

Al coll Roig.

Gaietano, cal

A la Barceloneta, entre cal Pere Roc i cal Cisco Llarg. Actualment és la Petxerina.

Gallarda, el pou de la

Al pla de la Gallarda. Un forat fruit de la recerca de mineral de barita, que s'omple d'aigua de la pluja.

Gallarda, la

Per sobre del pla de la Gallarda i del coll del bosc del Llarg, a l'esquerra de l'inici del barranc de les Fontetes i a la dreta del barranc del bosc del Llarg. Corona les partides de Barrulles, les Comes Grasses i el bosc del Llarg.

És el punt més alt del terme de Capafonts: 1.102 metres.

Gallerí, portell del

Al terme de Mont-ral. És al cingle del Gallerí i, venint de Capafonts, més enllà de la Plana del Llaurador. Aquest no és el nom autèntic del lloc, perquè de sempre se n'havia dit el Quermalló.

Garriga, cal

Al carrer de les Fonts, cantonada amb el carrer del Ribatell.

Garriga, el baci del

Pocs metres més avall de la font de la Llódriga. Portava l'aigua per omplir la bassa del Garriga.

Garriga, el toll del

A la Fou, sota el mas de Fortet i del picó del Balenyà, uns metres més avall de la resclosa del Garriga.

Garriga, la bassa del

A pocs metres de la font de la Llódriga. Agafa l'aigua directament del riu. L'aiguat del 1994 en deixà només la solera.

Garriga, el bassot del

Adossada al cingle de la part esquerra a l'entrada a les Fous. S'omple de l'aigua que raja de la font del mateix nom.

Garriga, la font del

A la basa del Garriga, a les Fous.

Garriga, la resclosa del

A la Fou, just on desaigua el barranquet de la Canal.

General Mola, el carrer del

Nom de la travessera de Ponent durant el franquisme. Aquest nom, la gent de poble no el va utilitzar mai. Abans era un carrer sense nom.

Generalísimo, el carrer del

Nom del carrer Nou durant el franquisme. Aquest nom, la gent de poble no el va utilitzar mai.

Gralles, la cova de les

És una cova molt gran, en realitat una balma, d'uns cinquanta metres d'alçada. Té la forma d'un absis d'església; poc fonda. Situada al mig del barranc del mateix nom, conforma un espai molt espectacular, el més visitat de Capafonts, sobretot quan raja l'aigua de pluja que cau des de la part superior fins a un gran toll que hi ha al peu de la cova. És sota el pont de Goi i a tocar de la Devesa.

Grau, el

És al camí de Reus, quan arriba a la carena que dona accés al barranc d'en Fort, i que després continua cap als Motllats i la Creu Trencada. Està format per un portell molt ample a la roca de la carena.

Grauet, el

Al sud de la Moleta. Hi passa el caminet que va del camí de Reus al pont de Goi.

Gravat, cal

Al carrer Nou. Acabada la casa, a inicis del segle XX, fou bar i, després de la guerra civil, estanc i botiga on venien de tot: oli, espardenyes, arengades, matamosques, botons, caramels, bacallà, olles, pintures, agulles de cosir, aspirines, xocolata, postals, filferro, esparadrap, llums d'oli..., tota una institució en aquells anys de postguerra. Tancà cap allà a l'any 1968.

Gravat, cal

Al carrer del Calvari, tocant a ca l'Oficial. Era l'aniga casa d'aquest nom. Avui ja no existeix i forma part de ca l'Oficial.

Gravat, el garatge del

A l'entrada del poble, a l'era del Rector.

Gravat, el mas del

Dalt dels plans del Pagès, als plans del mas del Gravat i per damunt del barranc de les Fointetes. Era de cal Gravat i de cal Miquelet; van partir la hisenda, però compartien el mas i l'era.

Gregori, cal

Ca l'Hestoler o Hostaler.

Grèvol, el

Bar-restaurant al carrer de les Fonts, al lloc dit el Perxo.

Grèvol, la cova del

Al Motllat de les coves, a uns cent metres per sobre la Pixera, i al sud de l'Escudelleta. Són dues coves, una arran de terra i una altra a sobre, que continua cap a dins amb dos avencs, no gaire profunds. El nom li ve del grèvol que hi ha penjat al davant de la sobrecova.

Grony de l'Olla, el

També dit toll de l'Olla.

És un petit toll en forma d'olla, al Ribatell, uns cinquanta metres abans del Pont Nou. Els aiguats l'han desfigurats.

Guàrdia, les costes d'en

A l'esquerra del riu del Barral, van des d'enfront del Bec de la Gallina fins al barranc de l'Obagotar i la Roca de Santa Caterina. Morfològicament és un picó com els altres, però no porta aquest nom.

Guixeres, la font de les

Al vessant dret del barranc del Toll. És una font intermitent, semblant al Molinet del Vicent. Dura poc, i l'aigua que en surt té una gran quantitat d'argila en suspensió; per això és vermellosa. Quan el Ribatell baixa tèrbol, la gent diu que surten les Guixeres.

Guixeres, les

Partida que va del final del barranc d'en Fort i del racó del Toll, fins a l'antic camp de futbol, i abunden guixos de tota mena. Al final del barranc d'en Fort s'hi troba alabastre, notable per la seva puresa.

Hestoler, ca l'

Al carrer de Ponent, davant de l'era del Pocurull. Cal Gregori. Hestoler vol dir hostaler.

Hort Clos, l'

Parades al Ribatell de cal Pocurull que estan tancades per una pared d'obra. A tocar de l'antic camp de futbol.

Hort del Frare, la bassa de l'

A la partida de les Sortasses. Era l'última que s'omplia amb l'aigua de la sèquia.

Hort Gran, l'

És a les Hortes.

Horta, el riu de l'

Es diu així el tram que va de les Tosques fins al riu d'en Seguer, al loc del pont Nou, on s'ajunta amb el Ribatell.

Hortes, la resclosa de les

És al costat i a tocar de la font d'en Corts. Actualment, s'ha hagut de refer, perquè l'aiguat del 1994 aprofundí la llera del riu i esborrà la fesomia del lloc. Porta l'aigua a la sèquia del mateix nom.

Hortes, la sèquia de les

És la més important de Capafonts. Rega primer la partida de les Hortes, travessa el Ribatell i rega parades de la part esquerra del barranc del Ribatell, travessa la carretera mitjançant un sifó i arriba a la partida de les Planes, després passa per un albelló i finalment rega parades de la partida del Barral, a la seva banda dreta. Com totes les sèquies importants, els regants tenen dia i hora per agafar l'aigua: el rellotge del campanar es el jutge inapel·lable, però avui ja és rega molt poc i tothom ho pot fer quan

vol, per be que els horaris de rec contuen vigents. Abans les disputes per l'aigua eren freqüents, sobretot als anys de sequera. Vegeu *Quaderns de Capafonts* núm. 13.

Hortes, les

Són els conreus de regadiu que hi ha a l'esquerra del riu de l'Horta.

Horts del Vermell, el barranc dels

Al límit oriental del terme, entre la partida de les Cadenetes i el terme de Mont-ral. Neix sota la serra de l'Investida, i arriba al riu Brugent, més avall del Pont de Besora.

Horts del Vermell, els

Petita partida de terra, a banda i banda del barranc del mateix nom.

Horts del Vermell, la font dels

Brolla a la part superior de les parades, a tocar del bosc, i a una desena de metres per sobre el nivell de la carretera.

Horts del Vermell, la barraca dels

A pocs metres de la carretera. Son dues barraques iguals unides per la part posterior. Molt interessants perquè de fet són semblants a les voltes esfèriques imperfectes de pedra seca que es feien als molins de calç; fins i tot, al damunt, les pedres hi son amuntegades de manera similar.

Horts del Vermell, les basses dels

Són a les Cadenetes, a tocar del terme de Mont-ral.

La primera és a la font del mateix nom. L'aigua brolla de l'interior. Els excedents omplien dues basses més petites, situades més avall.

Humit, sant

En una paret de roca, darrere del Grau i a uns quants metres per sobre del camí de Reus, en direcció a La Mussara, on somiqueja aigua d'un forat. No es pot dir que sigui realment una font, perquè és aigua que regalima; però el lloc és anomenat i conegut.

Illa, l', o les Illes

Partida de terra a la dreta del riu d'en Seguer, que va des de la resclosa de les Planes, fins al barranc de Terrascona. Aquest indret és el més pla de tots els que recorre el riu: podem deduir que, en algun moment, s'hi devien formar petites illes. Després dels aiguats mes recents ha quedat molt desfigurat.

Inglesa, el coll de la

A l'extrem est del terme. Entre la partida de Barrulles i les Comes Grasses, al sud de la Gallarda, i al nord del tossal Galliner.

Janota, el tros de la

Bocins de terra a les Sorts, tocant al cementiri i al terme de Prades.

Jaume Vicent, cal

A la Barceloneta, al costat de cal Pere Cogalló. Avui és cal Ricardo Vicent o cal Ricardo.

Jaumet, cal

Cal Blaió.

Jaumet, la font del

A la part final del riu, abans de la sortida del terme i a prop de les terres del mas d'en Toni. També dita la font del Blaió.

Jepa, ca la

Al carrer Nou, tocant a cal Cutxó i davant de cal Rei. Avui forma part de cal Cutxó.

Jeroni, cal

Al carrer de les Fonts. Cal Pastisser.

Jeroni, el corral del

Ca la Remei.

Jesús, cal

Al carrer Major, tocant a la Costereta.

Jesús, el coster del

Sota del pla de les Freixes. A la dreta del barranc de les Aragoneses.

Jesús, el tomb del

Baixant del Coll, és el tomb de la carretera que més s'apropa al Picorandant.

Jesús, les mines del

Al coster del Jesús, tocant al pla de les Freixes.

Joan Blai, el maset del

Als Pladencots.

Joan Blaió, cal

Al carrer de l'Abadia, tocant al carrer Major, a l'indret dit el Cantó.

Joan Borico, cal

Cal Maleno.

Joan Carles, cal

Al carrer de Sant Abdon davant de cal Cerdà. Avui cal Domènec.

Joan Carles, el corral del

Tocant a la pallissa del Quirimo, vora l'era del Cerdà. Després de corral del Joan Carles, va ser el corral del Forner i, després, del Pere Jenet; ara forma part de cal Torres.

Joan Cerdà, cal

Al costat de cal Macià al carrer de l'Abadia. Avui forma part de ca l'Enquino.

Joan Cutxó, cal

Cal Cutxó del carrer de Sant Abdon.

Joan Cutxó, el tomb del

Anant cap a Alcover, és sota del poble, molt a prop de la Barceloneta. Hi surt el pas de carro, o camí, de la Llódriga.

Joan Cutxó, la bassa del

A tocar del camí de la Llòdriga, allà on travessa el Ribatell. S'omplia amb una sínia, l'única del poble que encara es conserva, per bé que l'aiguat de Sant Paulí ho deixà tot malmès.

Joan de la Feliciana, cal

Al carrer Major, al costat de ca la Càndia. També anomenada cal Joan de la Pera Perutxa.

Joan de la Feliciana, el maset del

Als Pladencots.

Joan de la Feliciana, la bassa del

Prop de l'aiguabarreig del riu de l'Horta amb el Ribatell. S'omple amb la sèquia de l'Horta.

Joan de la Pera Perutxa, cal

Cal Joan de la Feliciana.

Joan Estanís, cal

Cal Forner

Joan Ferrer, la font del

A la part alta del barranc de les Fontetes, en un replanet a la dreta i damunt del camí.

Joan Llarg, cal

Ca l'Eulari.

Joan Petit, cal

Abans cal Blaió. Avui cal Borràs.

Joan Petit, el tomb del

Tocant a la font i la bassa del Joan Petit.

Joan Petit, la bassa del

A les Cadenetes, a tocar de la carretera. Mig abandonada. S'omple amb la font del mateix nom.

Joan Petit, la font del

A les Cadenetes, prop del pont del Miquelet. L'aigua brolla d'una roca i es recull allà mateix en una bassa que sobreix directament a la cuneta de la carretera. Actualment, s'aprofita per a omplir una bassa metàl·lica dels bombers, a l'altra banda de la carretera.

Joan Pu, cal

Cal Roc. Actualment cal Diego.

Joan Pu, la bassa del

En realitat és una cisterna que recull l'aigua que neix allà mateix i que es canalitza cap al dipòsit del poble.

Joanet, el tomb del

L'últim tomb baixant del Coll, sobre de la pista poliesportiva.

Joaquim Quim, cal

Nom antic de cal Joaquimet.

Joaquimet, cal

Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer del Calvari. Comprèn l'antiga casa de cal Forrat, que era al carrer del Calvari.

Joaquimet, el mas del

Era una caseta, o sigui un lloc per a aixoplugar-se i guardar les eines del camp; a les Cadenetes. Actualment és habitat i reformat.

Joaquimet, la bassa del

En realitat és un bassot que recull l'aigua de la font del Joaquimet. Aquesta aigua es fa servir per a abastir el maset. A l'entrada de la finca i s'ota de la carretera, hi ha dues basses petites que recullen l'aigua que surt a la cuneta i que també es coneixen pel mateix nom.

Joaquimet, la font del

A les Cadenetes, tocant al maset del Joaquimet, al damunt de la carretera.

Joaquimet, la font del

A tocar dels Horts del Vermell i de la carretera. Prop del maset del Joaquimet, tocant al terme de Mont-ral.

Joaquimet, la font del

És a l'extrem del pla de la Roqueta, al final del camí que ve del mas del Gravat.

Jordi Fortet, cal

Cal Tomàs

José Antonio, el carrer de

S'anomenà així el de Ponent, durant el franquisme. La gent mai emprà aquests noms del règim.

Josep Maria Roget, cal

Corral del Costes.

Jueu, les parades del

Sota del Cubilàs i tocant al riu del Barral. Allí on hi ha la bassa del Txep.

Llarg, cal

Al carrer del Calvari. És una casa molt gran -reformada a finals del segle XIX- que també dóna al carrer Major. Avui, part de l'edificació és una casa de turisme rural, coneguda amb el mateix nom de "Cal Llarg".

Llarg, el bosc del

A la dreta del barranc del bosc del Llarg. Des del coster del Pere Ros continua per sota la Gallarda.

Llarg, el corral del

Al carrer del Calvari i a la Costereta. Avui és l'alberg Somianatura.

Llarg, el sabucar del

Al barranc del bosc del Llarg, tocant al rocam dels Teixos i al coster de les Canals.

Llarg, l'era del

A les Eres del Calvari. Actualment està ocupada per la torre de l'aigua i una casa nova que no té nom.

Llarg, l'era del

Sota cal Pere Ros entre els rentadors i la piscina.

Llarg, la bassa del

A la plana del Llarg. És molt antiga, segurament de l'època romana. S'alimentava de la font del Mingo amb unes canals de ceràmica d'època romana que encara resten enterrades. Al seu entorn hi ha restes d'altres basses, també antigues. Actualment s'omple de l'aigua que neix allà mateix i de la que porta la sèquia de l'Horta.

Llarg, la bassa del

Al barranc del Toll, a pocs metres de la font del mateix nom.

Llarg, la bassa del

A la partida del Rebollar, al costat de la font del Nan. L'aigua hi arribava per un rec que baixava del mas de la Mistera. És força malmesa.

Llarg, la bassa nova del

És davant del maset de la plana de cal Llarg. Es diu nova per contraposició a la vella, però també és molt antiga. S'omple amb la sèquia de les Planes.

Llarg, la bassa rodona del

A la plana del Llarg, tocant a la Sorteta. És una bassa rodona feta als anys cinquanta del segle passat, amb la tècnica emprada en aquell moment. S'omple amb l'aigua que ve de les fonts de les Planes i de la bassa del Llarg.

Llarg, la caseta del

A la Plana. Te dues plantes. És gran, però no s'hi ha viscut mai.

Llarg, la plana del

A les Planes. És la més gran de totes les Planes.

Llarga, la parada

A la partida del Toll.

Llarga, la parada

Al mas de Fortet.

Llaurador, la plana del

És una gran artiga, ja abandonada; a la part nord-oriental del Motllat, partionera amb el terme de Mont-ral.

Llenguaeixuta, el barranc de

Neix d'alt del Montllat per sota la Creu Trencada, i desemboca al barranc del Toll.

Llenguaeixuta, el portell de

Petita cinglera que tanca el barranc del mateix nom. Perillós de passar, però els ramats i els pastors el feien servir per estalviar-se marrades molt llargues.

Llenguaeixuta

És la partida al barranc del mateix nom.

Llódriga, el camí de la

Surt del tomb del Cutxó, travessa el Ribatell i continua per sobre de les Hortes i les Tosques fins a la font.

Com quasi tots els camins importants, als anys quaranta de la postguerra, es va convertir en camí de carro. Durant aquells anys hi havia com una mena d'urgència per fer coses col·lectives, i arreglar els camins només era possible amb la mà d'obra de tota la gent del poble i amb la dinamita de les mines de barita, que llavors estaven totes en actiu. Aquestes empreses col·lectives ja fa anys que van deixar de fer-se. Ara, al segle XXI, totes aquestes obres les fan les institucions.

Llódriga, la font de la

Aigües avall del barranc de la Pixera i en front del morral de la Devesa.

De totes les fonts de Capafonts, aquesta és la que té el cabal més abundós, amb molta diferència respecte a les altres del terme i, fins i tot, de tota la perifèria dels Motllats.

Es considera que és el naixement del Brugent, perquè l'aigua que en brolla forma un petit rierol que ningú no recorda haver vist mai sec. Veure article als Quaderns de Capafonts, núm. 2.

Macià, cal

Al carrer de l'Abadia. Se'n conserva la façana romànica, bastida amb carreus tallats, que porten tres marques de picapedrer. Fou construïda, probablement, a finals del segle XII, pel castlà Pere de Capafonts després de la conquesta de Siurana; aquest feudal depenia del comte de Barcelona fins que va ser fundat el comtat de Prades. A l'interior de la casa hi ha arcades de pedra en perfecte estat i altres restes d'èpoques més recents. A la dovella central de l'arc de la porta hi ha un escut amb un ocell i la inscripció que potser diu *Pere Voltor*.

Macià, la bassa del

La bassa del Ros.

Macià, el comellar del

Dalt del Motllat. A la part superior del barranc de les Culles, prop del Puigpelat.

Macià, el Motllat del

Les terres que envolten el comellar del Macià.

Magí Ferrer, cal

Era sota cal Roc Carles; s'hi accedia pel perxo de cal Pere Ros. L'últim estadant va emigrar a Valls a l'inici del segle XX, i la casa va passar a ser de cal Roc Carles.

Magina, el camí de la

Anava arrecerat a les cases, des del cap del carrer de les Fonts fins a l'era de l'Anton Cerdà. La gent que vivia a la part nord del poble el feien servir per anar a la Font Vella. Actualment ja és mig perdut.

Maiet, el

Partida de terra a la dreta del barranc de Terrascona, al nord oest del Pladencot i tocant al riu d'en Seguer.

Maiet, el tomb del

Anant cap a Alcover, passat el pont de Terrascona, damunt de la font del Maiet.

Maiet, la bassa del

Situada a la partida del mateix nom. S'omple amb la font del Maiet. Està en bon estat de conservació, malgrat que ja és en desús.

Maiet, la font del

Al vessant dret del riu den Seguer, una vintena de metres per sobre de la llera, més enllà del barranc de Terrascona i a la partida del Maiet. És font d'aigua abundosa.

Major, el carrer

Comença al carrer de les Fonts i arriba fins a l'era de l'Anton Cerdà.

Maleno, cal

Al costat de cal Toni, al carrer de Vista Alegre, quan el carrer encara no tenia nom. Avui és una casa nova sense nom consolidat.

Mano, cal

Al carrer de Barrulles, baixant a mà esquerra.

Mano, el mas del

És una caseta prop del mas del Carles, a les Comes Grasses, ja al terme de Mont-ral.

Mano, el tomb del

Baixant per la carretera de Prades, el primer tomb després del Coll.

Mano, els boixos del

Petita part de les Sorts, no conreada, tocant a cal Mano.

Mano, l'era del

]

És tocant al carrer de Barrulles, davant de cal Mano.

Mano, la borja del

També dita, la Borja. Partida de terra sota l'era del Besora i les parades de l'Abadia, a tocar dels Plans.

Mano, la cova del

Al cingle de Cantacorbs, mirant cap als Rancs.

Manugra, el toll de la

Sota el Salt de la Vella, una mica abans d'arribar a la Manugra.

Manugra, la

És una pedra a la vora del riu, a les Fous, sota el Salt de la Vella. Abans de l'aiguat de Sant Paulí, el lloc era conreat; ara és tot ple de malesa. La pedra forma part de la roca extensa, lloanca, sobre la qual corre el riu; l'erosió de l'aigua li ha donat una forma com la del bolet dit manugra, que creix a llocs molt humits i, per tant, també a la vora de la mateixa pedra.

Manugra, la resclosa de la

Uns metres més amunt del toll de la Manugra, sota el salt de la Vella. La resclosa passava l'aigua a l'esquerra del riu, per a regar les parades que hi ha al voltant de la Manugra.

Marca, cal

Ca la Maria Mariana.

Marcel·lina, ca la

Cal Pep Gravat. Antigament part de cal Vilalta.

Marcel·lina, la bassa de la

A la Riera. L'aigua que l'omple brolla de la font del mateix nom. És en bon estat i encara serveix.

Marcel·lina, la font de la

Alguns en diuen la font de la Maria Carles. És a la Riera, sota el pas de carro, uns cinquanta metres abans del lloc on el camí creua la llera del barranc.

Mare de Déu de l'Abellera, la vista de la

Venint de Reus pel camí antic i abans d'arribar a la Creu Trencada, hi ha un serret que s'anomena així perquè, en arribar-hi, es veu l'ermita per primera vegada. A l'inici de la pujada, a l'esquerra, hi ha la font de l'Esgargoller.

Marfanyes, el barranc de les

Comença sota el pla de la Roqueta, arriba fins al barranc del coll del Bassot i continua més avall fins que, a partir d'un cert lloc que coincideix amb la partida de les Aragoneses, ja s'anomena barranc de les Aragoneses.

Marfanyes, les

Partida de terreny molt aspre, a banda i banda del barranc de les Marfanyes, i fins a tocar els plans del Pagès.

Maria Carles, ca la

Cal Tomàs Pocurull, al carrer de les Fonts, tocant a l'era del Pocurull. Després fou casa del Salvi, i avui és de la Cinta del Gregori.

Maria Carles, la font de la

Font de la Marcel·lina.

Maria Mariana, ca la

Cal Pere Mosso. Avui, cal Marca.

Marian, cal

Al carrer de Ponent, al costat de ca l'Anton Cerdà.

Marian, la resclosa del

Davant del molí de Més Avall. Regava unes parades que hi havia sota del salt de la Vella, a la part dreta del riu i davant de la Manugra.

Mariàngel, el portell del

Hi passa una carrerada per pujar als Motllats des del mas de Fortet. És un dels pocs llocs on la cinglera quasi desapareix, i es pot accedir dalt la plana dels Motllats pujant per la carena d'una extensa lloanca, partionera entre el bosc del Taverner i el del Fortet. Està situat entre Pena Roja i la serra de l'Envestida. A Mont-ral l'anomenen: el grau del Fortet. "*Lo grau del Furtet*".

Mariàngel, el Motllat del

A l'extrem nord-oriental de la plana del Motllat.

Mariàngela, cal

Al carrer de les Fonts. Fa cantó amb el carrer Major.

Mariàngela, el roquer de la

A les plantades de l'Abellera, damunt dels Rebollans i a tocar del pla de les Freixes.

Marino, cal

Cal Vicent, a l'era del Rector.

Marino, cal

A la Costereta. Avui forma part de cal Balenyà.

Marino, el cingle del

Va des del Morral de la Devesa, fins al Grau, per sobre del bosc de la Vila.

Marino, la bassa del

A la part final del barranc de la Cova Fosca, prop del riu, al lloc del Pont de Besora.

Marino, la font del

A la part final del barranc de la cova Fosca, ja prop del riu.

Marino, la font del

Prop del coll de la Inglesa.

Mas de Fortet, l'alzina del

És la més vella i la que té la soca més gran de tot el terme.

Mas de Fortet, l'era del

Toca a les parets del mas i de la pallissa.

Mas de Fortet, la bassa del

És al mateix mas, arrecerada a la paret del molí. S'omple amb l'aigua de la bassa de la font del mas de Fortet. Servia per a subministrar aigua al molí de l'oli, i contenia el serpentí de refrigeració de l'alambí per a destil·lar orlandes; també per a regar l'hort del mas, per a rentar la roba... De l'aigua que sobreeixia, s'omplia el baci on abeuraven els bens i les aus del corral.

Mas de Fortet, la font del

A les parades de conreu situades al sud, tocant al bosc. Està canalitzada i abasteix el mas.

Mas de Murtraner, l'era del

A la vora del mas.

Mas del Conselo, l'era del

Tocant a les parets del mas.

Mas del Dinerat, l'era del

A la vora del mas.

Mas del Dinerat, les tombes del

Són uns enterraments visigòtics, descoberts quan es va fer el pas de carro del mas del Dinerat. A la vora del camí de l'Espluga.

Mas del Gravat, el pou del

Al replà que hi ha darrere del mas, a mil cent metres d'alçada, hi ha el pou excavat. L'aigua assoleix diferents nivells, segons el ritme de les pluges, però no s'asseca mai.

Mas del Gravat, els plans del

Al mas del Gravat. Arriben fins als plans del Pere Ros.

Mas del Gravat, la font del

És al coster de sota el mas del Gravat, al barranc de les fontetes. S'hi arriba per un camí des del coll del bosc del Llarg. Desapareguda.

Mas d'en Toni, els costers de

Al terme de Mont-ral. Ocupen tot el vessant sud de la serra del Bosc. Tenen un pendent molt fort. Des del pla de la Mola fins al riu Brugent, que dista només uns 1.700 metres en línia recta, es passa dels 1.130 metres d'altura als 630 metres del riu.

Mateu, cal

Al carrer Major. També dit cal Pere Mateu i cal Conselo. Avui és part del pati del Llorenç de ca l'Agneta.

Mateu, el mas de

És el mas del Conselo.

Mateu, la pallissa del

A la travessera de Ponent. Actualment és la part del darrere de cal Cucut, tocant a l'era del Pobaia.

Mercaders, el camí de

És el tram segregat, per no haver de passar pel poble, dels camins que vénen de Montblanc i Mont-ral per l'est, i per l'oest des de Prades. Hi transitaven els ramats que anaven a les fires del Priorat, les Garrigues, Prades, La Conca de Barberà i l'Alt Camp.

Va del Cementiri fins el Pont Vell, i passa primer entre les Sorts i el Tros de l'Era, tram que estava amargenat a banda i banda per separar-lo dels conreus, i després quan arriba al Barral va per la llera dreta fins el Pont Vell.

Com és natural, avui és poc transitat, però es conserva, en general, en força bon estat.

Molí de Més Amunt, el / o del Balenyà

Vegeu "molí del Balenyà".

Molí de Més Avall, la resclosa del

És a la Fou, a l'aiguabarreig del Brugent amb el barranc del Forn Teuler.

Feta amb carreus molts grans de pedra picada, ha resistit totes les riuades.

Mingo, la font del

A l'extrem d'una parada que és a tocar del pont del riu d'en Seguer.

Mingo, la font del

També dita del Pep Macià. A prop de la font del Poble, a la partida del Damunt de la Vila.

Mingo, les basses del

Són dues. Una de molt antiga, que s'alimenta amb l'aigua que neix allà mateix. És petita. La segona és a la vora del camí de les Planes i s'omple amb la sèquia de l'Horta. Abans de fer la piscina del poble, era la més freqüentada pels banyistes de bassa.

Miona, ca la

Al carrer Major, tocant a cal Batistó. També dita cal Barracó. Avui ja no existeix, perquè és part del pati de la casa del Llorenç de ca l'Agneta.

Miquel Miquelet, el bassot del

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Miquel, cal

Cal Blai.

Miquelet, cal

Al carrer de les Fonts. El seu perxo era part de la plaça Vella. Casa molt antiga, avui transformada en casa de pagès, dedicada al turisme rural.

Miquelet, el corral del

Al carrer de les Fonts, tocant al corral del Costes. Actualmernt edificat; la casa conserva el mateix nom.

Miquelet, el coster del

Sota l'alzina de l'Estel. Baixant a l'esquerra hi té el coster del Fumat, i a la dreta, el del Quico.

Miquelet, el mas del

És una caseta de pedra, feta fa pocs anys, al lloc de les Cadenetes.

Miquelet, el pont del

A la carretera que va cap a Alcover, a la partida de les Cadenetes i sobre el barranc del mateix nom.

Miquelet, la bassa del

Al barranc de les Cadenetes, sota el pont. Més avall, n'hi ha una altra de més petita.

Miquelet, les fonts del

Són tres fonts amb el mateix nom, molt properes; vora el pont del Miquelet, a les Cadenetes.

Mir, el tros d'en

Al Pladencot.

Mistera, ca la

Cal Canya del carrer Nou.

Mistera, el barranc de la

Entre el dels Rancs i el del racó de la Barra. De fet no es un barranc sinó un continuu de comellars que drenen l'aigua de pluja per una rasa que passa pel costat dels conreus. Quan s'ajunta amb el del racó de la Barra, passa a anomenar-se el barranc del Rebollar.

Mistera, el bosc de la

Al barranc de la Mistera, sota el bosc del Ferris, fins a dins del racó de la Barra.

Mistera, el camí de la

És un pas de carro que, com la majoria d'aquests camins, es va fer a la dècada del 1940. Comença al tomb del Quico, passa pel coll de l'Abellera cap a sota Cantacorbs, el mas de Mateu, etc. Abans travessa el barranc del Rancs per arribar fins al mas de la Mistera.

Mistera, el mas de la

Al barranc del mateix nom, sota la roca de la Verna, el bosc del Ferris i a la dreta del racó de la Barra.

Mistera, la

Partida que coincideix amb les terres del mas de la Mistera.

Mistera, la bassa de la

Al barranc de la Mistera. S'omple amb l'aigua de la font del mateix nom.

Al costat del camí, abans d'arribar al mas, n'hi ha una altra de molt petita, que era un rentador.

Mistera, la font de la

Per l'abundància del seu cabal, és una de les fonts emblemàtiques de Capafonts, A la vora del mas de la Mistera.

Mitxo, cal

A la travessia de les Eres, ja a prop de l'era del Rector. Fou cal Pere Balenyà, després cal Pere Janet i, ara, casa de la Núria del Pere Janet.

Mitxo, el corral del

Al costat de la casa del mateix nom. Avui forma part de la casa de la Núria del Pere Janet.

Mitxo, el picó del

És el picó del Tripetes.

Mola, el pla de la

A l'est de la serra del Bosc, sobre els costers de mas d'en Toni i el coll de Viladecabres. És el punt més alt a l'est de les muntanyes de Prades, amb una formidable vista damunt de la vall del Brugent. També es conegut com la mola dels Quatre Termes.

Moleta, la font de la

És sota de la cinglera de la Moleta, i al vessant nord. S'hi accedeix per un senderó que surt del camí de Reus.

Moleta, la

És una mola, un cingle tancat, entre els barrancs de la Font Nova i d'en Fort.

Molí de Baix, el

És un altre nom del Molí de Més Avall, a les Fous, abans de la Manugra.

Molí de l'Oli, el

Al Ribet. Era el Molí del Cames. La seva mola va ser transportada a mas de Fortet quan, a finals del segle XIX, es va posar en funcionament el molí del mas. La van portar fent-la rodolar damunt de troncs i sarrions; el trasllat va durar uns dies.

Molí de Més Avall, el

És a les Fous, abans d'arribar a la Manugra. Va funcionar fins passats uns anys després de la guerra, quan la farina escassejava, però més tard la gent del poble ja no el feia servir ni tan sols per a moldre gra per als porcs; s'estimaven més anar al molí del Salvat, sota de Siurana, o a la Riba. La bassa i la resclosa eren operatives fins fa pocs anys. El molí s'ha enrunat i les moles ja no són al seu lloc.

Molí de Més Amunt, el

També conegut com a molí del Balenyà.

Molí de Més Amunt, la bassa del

També dita del molí del Balenyà. A la part que toca al molí i al riu, les parets són de pedra tallada; a la resta, aprofita la roca del cingle. S'omple amb la font del molí i de l'aigua que prové d'una resclosa i una sèquia pròpies, avui ja molt enrunades.

Les basses dels tres molins són molt iguals i semblen fetes per la mateixa mà.

Molí de Més Avall, la resclosa del

A la part més estreta de les Fous, just on arriba el barranc del Forn Teuler. Construïda amb carreus de pedra picada molt grans, es conserva en perfecte estat. L'aigua d'aquesta resclosa, a més d'omplir la bassa del molí, regava algunes parades a l'esquerra del riu.

Molí del Balenyà, la resclosa del

És el punt on s'acaba el riu d'en Seguer i comença la partida del Pont, que coincideix aproximadament amb el final de les Planes per l'esquerra i de la Vidiella per la dreta.

Molí del Cames, el

Nom de l'antic molí d'oli que hi havia al Ribet i del qual es conserven les parets.

Molí del mig, el

Es a les Fous a la dreta del riu i sota el mas de Fortet. Fins fa poc hi havia les moles, i hi ha dues parets que es mantenen dempeus. Sembla que quan ja era en desús un aiguat es va emportar tot el que falta. La bassa, el pou i part de les seves parets que són de pedra picada, es conserven en bon estat, per bé que els pins han envaït tot l'espai. La resclosa i la séquia eren la dita de les Fous.

La tradició popular diu que aquest molí va caure en desús perquè a la resclosa, que era just davant del Molí de Més Amunt, no hi arribava gaire aigua, ja que les séquies de l'Horta i de les Planes, que tenen molts regants, deixaven el riu sec, i es va decidir substituir-lo pel Molí de Més Avall.

Molí, el camí del

És el tram del camí de Mont-ral que va de les Planes fins al molí del Balenyà

Molí, el toll del

Davant del molí del Balenyà, just a l'aiguabarreig del riu del Barral i del Brugent.

Molí, la font del

Es troba a la bassa del molí de Dalt, o del Balenyà; abans només era accessible quan el nivell de l'aigua de la bassa era baix, però ara sempre està al descobert i la gent hi va buscar aigua.

Molinet de les Guixeres, el

Es una surgència d'aigua -ocasional, després de fortes pluges- molt potent, a les Guixeres.

Molinet del Vicent, el

És una surgència de les anomenades "vaclusianes", que es troba al tram mitjà del barranc de Terrascona.

L'aigua surt d'una petita cova amb dues obertures horitzontals d'uns tres o quatre metres d'ample, per més d'un d'alçada. Brolla en gran quantitat quan hi ha temporal fort de pluges, generalment fruit d'una llevantada.

No tenim notícies que s'hagi fet un aforament, però els entesos diuen que hi surten quatre o cinc moles. A Capafonts una mola es la quantitat d'aigua necessaria per a moure un molí.

La surgència comença sobtadament i passats un o dos dies, també acaba molt de pressa.

Montblanc, el camí de

Travessava el riu del Barral cap a les costes d'en Guardia, Barrulles, les Clotes, per la vora del mas d'en Toni, Coll de Viladecabres, Rojals i Montblanc. Era molt important perquè Montblanc era el cap de partit judicial. Avui se'n conserven alguns trams i ja ningú va a Montblanc pel camí antic.

Motllat de la Tina, el

Al sud de la Creu Trencada.

Motllat de les Coves, el

És la cinglera que hi ha damunt de l'Escudelleta i la Pixera. Hi ha moltes coves, sense nom, petites.

Motllat del Batistó, el

La propietat més extensa de totes les que són als Motllats. Va des del damunt de l'Escudelleta i el Colomer fins a les cingleres que donen damunt de la Cadeneta, a Mont-ral.

Motllat del Grau, el

Conté totes les terres que són a la l'esquerra del barranc d'en Fort, en la seva part més alta, com el Motllat del Tous i el del Ferrer.

Motllat del Macià, el

També dit el Motllat del Moragues. Es al sud i a tocar del Puig Pelat.

Motllat del Moragues, el

És el Motllat del Macià.

Motllat, la carrerada del

Baixa per la Magina cap al Ribet, cap al Ribatell i continua pel camí de Reus. Al Ribatell en surt un braç que puja cap al morral de la Devesa.

Motllats, el camí dels

Cadascun dels que porten als Motllats. El que puja pel portell del Mariàngel, el de la Foradada i l'Escudelleta, el del Morral de la Devesa, el camí de Reus, el del barranc de Llenguaxeta i, finalment, el camí de carro, fet després de la guerra civil, que passa per Serra Plana, la Roca Tallada i la Creu Trencada.

Mont-ral

El seu terme s'allarga per tota la part de llevant del de Capafonts.

Els de Mont-ral i els seus agregats -Farena, Cabrera, la Cadeneta, el Bosquet i l'Aixàvega- són els veïns amb qui més es relaciona la gent de Capafonts. Per Mont-ral hi passa la carretera que de la vall del Brugent va cap a Valls, Reus i Tarragona. Antigament aquesta sortida era pel camí de Reus, però des que es va fer la carretera, l'antic camí està del tot abandonat.

Mont-ral, el camí de

Surt del poble cap al Pont Vell, el coll Roig, les Cadenetes i Mont-ral. La carretera, en coincidir-hi, en va fer desaparèixer molts trams, d'altres es conserven, alguns molt malmesos.

Mont-ral, el coll de

És a la carena que separa el barranc de l'Abellera de la partida de Barrulles. Hi passa el camí que va del mas del Diner a Barrulles. En arribar al coll es veu el poble de Mont-ral.

Montsant, el

Encara que lluny de Capafonts, aquesta muntanya és coneguda per la gent del poble, hi anaven a caçar guineus, genetes i fagines.

Moragues, el bosc del

Al sud de la plana del Llaurador i al nord del Puig Pelat.

Morral de la Devesa, el

És un cingle destacat que marca el final d'aquesta partida per la part nord.

Morterets, el barranc dels

Neix dalt dels Motllats, al lloc dels Morterets; quan ha passat la cinglera, s'anomena el barranc de Terrascona. És al sud i a l'oest de Pena Roja.

Morterets, els

A la part alta del barranc dels Morterets, ja dalt del Motllat. És una petita rasa tallada a la roca, amb tres petites concavitats –morterets. D'una manera intermitent, i en època de pluges hi surt aigua. La seva singularitat és que sovint revé abans que plogui. Deu ser un dipòsit subterrani, a nivell dels forats, que sobreixen quan els canvis sobtats de pressió atmosfèrica fan pujar el nivell de l'aigua.

Motllats, o Montllats, els

També es fa servir la forma “el Motllat” en singular. És una gran mola calcària que pertany a diversos termes: Capafonts, Mont-ral, l'antic de la Mussara i el de la Febró. El nom llatí, “*mons latus*” o “*montes latos*”, descriu perfectament el lloc: una gran planúria dalt de la muntanya. L'envolta una cinglera que s'inicia als avencs de la Febró, a l'oest, continua per tota la part nord -on configura el típic horitzó de Capafonts-, tomba en direcció sud sud-est, -en el tram que transita pel terme de Mont-ral- i arriba més enllà de l'Aixàvega; al sud abans de la Mussara, desapareix i esdevé un pendent de terra, fins al avencs de la Febró.

És una plana força erma, perquè la roca aflora pertot arreu i, per tant, també pedregosa; l'excepció són els comellars, on hi ha una fina capa de terra fèrtil, i alguna plana cultivable com la del Llaurador.

Forma una extensa mola càrstica, on l'aigua es filtra amb facilitat i forma grans cavitats, moltes d'elles plenes d'aigua, que circula fàcilment i origina fonts que ragen a la vall del Brugent, a l'Aixàvega i a la Febró.

A l'oest dels Motllats neix el riu Siurana, al nord el Brugent i al sud-est el Glorieta.

Ramon Amigó, que els ha estudiat i n'ha donat una impressió personal i literària, a *Els Motllats* dins *Miscel·lània muntanyenca* -Reus 1977-, cita un text del segle XII que ja en parla: “et transit per illum angulum montis Lati...” -Vegeu Ramon Amigó. *Els topònims del terme municipal i del poble de la Mussara*, Tarragona 1963.

Els Motllats -on, si hi ha boira, hom s'hi pot perdre- fan sensació de solitud i de feredat, amb el risc de trobar-se voltats de cingles. Més de la meitat dels Motllats són al terme de Capafonts on, abans, els pagesos aprofitaven els comellars o els racons amb terra bona per a fer artigues -vegeu Joan Besora, *Quaderns de Capafonts*, IV- on feien sembradures. També era lloc de molta caça: perdius, conills, llebres, genetes, guineus...

Murtraner, el mas de

Era un mas de veritat, hi vivien. És a Mont-ral, a la partida de la Cadeneta, però els seus masovers sempre han tingut una estreta relació amb Capafonts. La partió del terme passa pel mig del mas i, administrativament, pertany a Mont-ral.

Abans es deia mas de Barberà i sembla que alguns masos del voltant, com el de la Cinta, l'hi deuen el seu origen.

Murtranera, el corral de la

A la Barceloneta, tocant a cal Taverner. Es va edificar, i llavors va ser cal Salvador Batistó.

Murtranera, el corral de la

Al carrer del Calvari, tocant a cal Tous. Va ser el corral del Llarg i avui és l'alberg Somianatura.

Murtranera, el paradó de la

Bocinet de terra a la partida de les Sortasses.

Nan, cal

A la Barceloneta, davant de cal Banyà. Actualment cal Toni i, abans, cal Pep Toni.

Nan, el bassot del

Al barranc de la Mistera. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom.

Nan, l'era del

Entre cal Toni i cal Barberà, tocant al carrer de la Barceloneta i les Farretgetes. Avui, en part, edificada; el que en resta és un tram del carrer Pau Casals.

Nan, la font del

Al final dels barrancs del racó de la Barra i de la Mistera a l'inici del barranc del Rebollar.

Nan, la font del

Uns dos-cents metres més avall de les Fontetes. També se'n diu la fonteta del Quicasso.

Ninota, la

És una roca separada de la cinglera dels Motllats, sobre el Racó del Toll, i tocant al barranc de Llenguaeixuta que, vista des del poble, té la forma d'un cap de guerrer amb casc. De grans dimensions, uns quaranta metres d'alçada per uns quinze d'ample. És una de les roques emblemàtiques que hi ha a l'horitzó del Motllat.

Noguerets, els

Al barranc de Terrascona, damunt de la font del Rafelet, fins a la Terreta Plana.

Nou, el carrer

Va de la plaça de l'Església fins a l'era del Rector. Se'n diu així perquè fins ben entrat el segle XX era el darrer edificat.

Nova, la font

És a la part superior dels Motllats, al barranc del mateix nom.

Nova, el barranc de la font

Neix dalt del Montllat, al nord-est del tossal del Xanda. Voreja el serret del Perdigó i la font Nova. Més avall es troba per la dreta amb el barranc de les Culles, i a continuació es despenja per la dova de les Gralles fins a trobar el barranc de la Pixera, prop de la Llódriga. La part final també es coneix com el barranc de la cova de les Gralles.

Paret Nova, la

A la cruïlla del camí de Mont-ral i del pas de carro de les Planes, tocant als Plans. Hi ha unes parets relativament recents, al lloc on, segons la tradició, hi havia el poble antic. Als voltants s'hi han trobat abundants restes romanes.

Nova, la plaça

És el nom antic de la plaça de l'Església.

Nulles, el salt de

A la Riera, una mica més avall del lloc on s'ajunten el barranc del Rebollar i el de l'Aragonesa. On s'acaben els estrats de saldo -Buntsandstein-, hi ha els de roca calcària, perpendiculars a la llera del

barranc. L'aigua, en travessar la pedra de calç, ha fet un solc en forma de "S", per on es despenja fent un salt molt vistós.

Obac, l'

L'espai costerur comprés entre el coll de l'Abellera i la Riera.

Obac, l'

Partida amb parades de secà -les més altes- i de regadiu, que són al final de la sèquia de les Sortasses, ja tocant al riu de l'Horta i al Pont Nou. També dit *l'Obac del Ferrer*.

Obagotar, el barranc de l'

També dit de l'Aubigotar, o del Bogotar.

Neix més avall del coll de Mont-ral, a partir de la Planeta del Tomàs, i desemboca al riu, a les Fous. A la part final és molt estret, enclotat i obac. Segurament d'aquí li deu venir el nom, lloc *obagot* on no entra el sol, però també pot derivar de *bagot*, raïm petit que no es verema, o de *bagot*, varietat d'olivera, ja que pels voltants hi havia vinyes i olivers.

Albert Manen cita *Barranco del Aubagotà* i *Aubagotà* (Amillament, 1888)

Oficial, ca l'

Al carrer del Calvari, al costat de cal Llarg.

Oficial, el bassot de l'

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Oficial, el maset de l'

Als Pladencots.

Olari, el pla de l'

Als Motllats, vora la Creu Trencada.

Olla, el toll de l'

A l'últim tram del Ribatell, ja tocant al Pont. L'aiguat de Sant Paulí el va enrunar.

Pagès, el

Es refereix d'una manera genèrica al plans del Pagès.

Pagès, el pla del

És una manera d'anomenar el conjunt dels Plans que hi ha a sobre de tots els costers. D'una manera més precisa, es refereix als que van, aproximadament, de l'alzina de l'Estel fins al bosc del Dinerai i als plans del Gravat.

També dit el Pagés.

Palau, l'estret del

Al camí de Prades, ja travessat el Coll on hi ha la cruïlla de la carretera de Prades amb la de la Febró. Actualment ja no és estret perquè, primer el camí i després la carretera l'ha eixamplat.

Parany, el

Hi ha el del Tomàs, que és un serret prop de la Planeta, i el del Ros, en el bosc del Coll de Capafonts. Amb vosc hi agafaven moixons.

Pastes, cal

Cal Pep Mano.

Pastisser, cal

Al carrer de les Fonts, tocant a cal Garriga. Fou la casa dels forners del poble després de la Guerra Civil. Cal Jeroni.

Patac, cal

Cal Cisco Llarg. A la Barceloneta, entre l'era del Besora i cal Gaietano.

Patinyo, la font del

També dita del Patino. A prop del Coll i dins el barranc que neix allà mateix. Actualment està perduda.

Pau Casals, el carrer de

Carrer molt recent, que va des del carrer de Barrulles fins al carrer de la Barceloneta.

Pau Merló, cal

Ca la Càndia.

Peça, cal

Avui és la cuina de cal Balenyà.

Pedregalet, el

Bocí de terra entre els Plans i la Plana del Ros. Hi passa la carretera pel mig.

Pedrerera, la

És com s'anomena la pedrerera que hi ha a la part alta del coster del Perroi. S'explotava la roca de granit per fer llambordes.

Peirasso, cal

També dit ca la Peirassa i cal Baptista de la Viuda. Avui és part de cal Tripetes.

Pèl, cal

Al carrer Major, fent cantó amb el carrer del Calvari. Avui, cal Tripetes.

Pena Post, el forat de

És un avenc, no gaire lluny del portell del Mariàngel. Un forat ran de terra, per on es baixa a una cambra que fa pendent, amb un sostre pla, d'uns quinze metres de fondària. En alguns mapes, mal anomenat la cova de sant Pere i sant Pau i, també, la cova dels Cavalls: topònims erronis i estranys, usats per alguns excursionistes que els han incorporat als mapes. Veg. *Quaderns de Capafonts*, I, pàg. 11.

Pena Roja

Vèrtex geodèsic de 1.031 metres, a l'est de la Pena Roja.

Pena Roja, la

Paret de roca molt visible des del poble, al nord de la plana dels Motllats, on la cinglera fa un angle recte que té les orientacions est i nord. És una de les roques emblemàtiques del poble. Està a 1.000 metres. Té un to vermellós a causa dels líquens que hi ha a la roca; a sol ponent, el to augmenta d'una manera molt evident.

Pep Barberà, la bassa del

Prop de la bassa de la font de la Vila. S'omple amb l'aigua de la font del mateix nom, que neix allà mateix; part d'aquesta aigua va al dipòsit del poble, o sigui, a la bassa de la font de la Vila.

Pep Barberà, la font del

Pels voltants de la font de la Vila.

Pep Blai, el maset del

Als Pladencots.

Pep Cerdà, cal

Al carrer Nou, al costat de cal Gravat.

Pep de la Malena, cal

Cal Roget.

Pep de la Malena, la bassa del

A la partida de les Sortasses.

Pep Esquerrer, cal

Cal Canya

Pep Fumat, cal

Al carrer Major, tocant a cal Quirmo. Antigament era cal Barrines.

Pep Fumat, el corral del

Tocant al corral de l'Enquino, a l'extrem nord de les Eretes. Avui forma part de cal Torres.

Pep Fumat, la font del

Vora el mas del Miquelet, a les Cadenetes.

Pep Gravat, cal

Ca la Marcel·lina. Abans era part de cal Vilalta.

Pep Jesús, cal

Al carrer de Sant Abdon. Abans, cal Baptista Balenyà, cabaler de cal Balenyà, a qui van donar un bocí de la casa pairal.

Pep Jesús, el bosc del

A la Riera, s'enfila cap a Cantacorbs.

Pep Jesús, la bassa del

A la part final del barranc dels Rancs, allà on conflueix amb el del Rebollar. Recull l'aigua de la font del mateix nom. Actualment en desús.

Pep Jesús, la font del

A la part final del barranc dels Rancs, ja tocant a la Riera.

Pep Joanet, cal

A la travessia de Ponent, tocant a l'era del Pobaia. Ca l'Amadeu.

Pep Mano, cal

Al carrer Major, al costat de cal Pep Fumat. Abans, dita cal Pastes.

Pep Onclet, cal

Cal Dinerall.

Pep Pere Ros, la bassa del

Al Damunt de la Vila. Actualment abandonada. S'omplia amb la font del mateix nom.

Pep Pere Ros, la font del

Sota la font del Cames. Surt al mig del barranc.

Pep Roc, cal

Al carrer de Ponent, al costat de ca l'Hostaler. Ara fa cent anys feien de bar i botiga de queviures. Avui és una casa nova.

Pep Roquero, cal

Al carrer de Ponent, al costat de cal Barrulles. Entre cal Barrulles i cal Cisco Cerdà. Avui és part de cal Cucut.

Pep Xanda, cal

Al carrer de Ponent, al costat de cal Marian. Avui, ca la Cinta del Cisco Fortet.

Pepó, cal

Al carrer de Vista Alegre, al costat de cal Rafelet.

Pepó, la font del

És a prop del Grauet, al camí de Reus, abans d'arribar a la creu trencada.

Pepó, la mina del

Un altre nom de la mina del Conselo.

Perdigó, el serret del

Separa el tram del barranc de la Pixera que corre per dalt de la plana del Motllat del barranc de les Culler. El nom li ve del l'abundància de còdols de sílex, d'una mida molt petita, que es troben escampats per terra.

Perdiu, la font de la

A la serra de l'Investida prop de la carena, damunt de les Cadenetes.

Perdiu, la parada de la

És una parada llarga a la partida del Maiet.

Pere Canya, la bassa del

A la banda de baix del bassot del Canya, a Barrulles. És d'obra i coberta, com la bassa de la font del mas de Fortet; al terme n'hi poques amb aquesta característica

Pere Carles, cal

Al carrer del Ribatell, tocant a l'hort de cal Ros. Cal Coromines.

Pere Cogulló o Cogalló, cal

És l'última casa de la Barceloneta, baixant a mà dreta. Actualment cal Cisco Quico.

Pere del Salvador, la caseta del

Al Barral, vora del camí de les Planes.

Pere Fortet, cal

Al carrer Nou, al costat de cal Pep Cerdà.

Pere Fortet, el bassot del

Era al barranc de l'Aragonesa. Només en queda el record.

Pere Fortet, la bassa del

És per sota de la bassa del Blaió, al Damunt de la Vila. S'omple d'una font que surt allà mateix. Ja en desús.

Pere Fortet, la bassa del

A la partida de les Sortasses.

Pere Fortet, la font del

Més avall de la font del Pujol.

Pere Fumat, cal

Cal Fumat.

Pere Genet, el maset del

Als Pladencots.

Pere Joan, la bassa del

És al racó de la Barra; s'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. És abandonada i tapada pel bosc.

Pere Joan, la font del

A la part superior del barranc del racó de la Barra.

Pere Mosso, cal

Al carrer de Barrulles. Amb aquest nom es va conèixer la casa resultant de la unió de ca la Maria Mariana i cal Tesso, quan el Pere Mosso les va comprar. Avui tornen a estar separades i es coneixen com cal Pere Mosso -cal Tesso- i ca la Maria Mariana -cal Marca.

Pere Oficial, cal

Al carrer de l'Abadia tocant a cal Xano. Abans era el corral del Xano.

Pere Ponos, cal

Al costat de cal Bullanga. Després va ser la pallissa del Quico i, avui, ja edificat, és la casa del Santiago de cal Quico.

Pere Roc, cal

El conjunt de cal Roquet Perelló i ca la Francesa.

Pere Roc, la bassa del

És al barranc de l'Abellera, al racó on es troba el saltant al final del barranc de les Fontetes. S'omplia amb l'aigua de la font de les Fontetes. L'aiguat de Sant Paulí, del 1994, ho deixà tot malmès.

Pere Roc, la font del

A la part de dalt del barranc de l'Abellera.

Pere Ros, cal

Casa molt antiga. Al carrer del Ribatell, tocant a la plaça de l'Església.

Pere Ros, el bosc del

Dalt del pla del Pagès, a tocar del bosc del Dinerall, i damunt dels costers del Llarg.

Pere Ros, el perxo de cal

Va des de cal Roc Carles fins al carrer del Ribatell, i passa per sota de cal Pere Ros.

Pere Ros, els plans del

A dalt del Pla del Pagès. Al nord dels plans del Gravat.

Pere Ros, la bassa del

A l'inici del riu de l'Horta, prop de la font d'en Corts. S'omplia amb la sèquia del damunt de l'Horta.

Pere Ros, l'obac del

La part del bosc del Pere Ros que està al barranc del bosc del Llarg.

Pere Sastre, cal

Al carrer de Barrulles, al costat de cal Pere Tomàs.

Pere Tomàs, cal

Al carrer de Barrulles, davant de l'era del Mano. Cal Xanda.

Perelló, cal

Al carrer de les Fonts, tocant a ca l'Agneta.

Perelló, el mas del

Barraca a les Sortasses.

Perelló, el Motllat del

Al nord de la Creu Trencada. A l'inici del barranc de Llenguaxeixuta.

Peret, cal

Cal Cutxó.

Pere Peret, cal

Al costat de cal Roquet Perelló. Donava a un carrer sense sortida que avui forma part del de Pau Casals. També es deia ca la Francesa.

Perroi, el coster del

A la part alta, i a la l'esquerra, del barranc del bosc del Llarg. Hi ha la Pedrera.

Perutxo, cal

A la Barceloneta, entre cal Barberà i cal Xupeta. També conegut com ca la Cisca Perutxa.

Perxa, cal

Al costat de cal Miquelet; amb aquesta casa compartia el perxo de l'antiga plaça Vella, avui ja desaparegut.

Perxa, el maset de la

Als Pladencots.

Perxo, el

Lloc de reunió secular de la gent del poble, que s'aplegava sota les voltes de pedra. Era l'últim element en ús del primitiu espai, dit la Plaça Vella. El darrer vestigi visible van ser les voltes que eren sota cal Miquelet i cal Perxa.

Petxerina, la

Cal Gaietano.

Petxines, el toll de les

Al riu del Barral, immediatament després de les Petxines. Sempre hi ha aigua.

Petxines, les

Al riu del Barral. La llera del riu és una lloanca amb uns petits clots que queden plens d'aigua; i, a continuació, un petit salt damunt del toll de les Petxines.

Picons, els

A Capafonts els picons, sinònim de pics, son a la capa del Triàsic –Muschelkalk-, que va de oest a est, i que comença al final del barranc de l'Aragonesa, continua per l'esquerra de la Riera, del riu del Barral i de la Fou, fins a la Rocalta on comença el terme de Mont-ral. Només al picó del Dinerat es visible sota la capa del Muschelkalk, la del Buntsandstein. Aquets estrats tenen al nord una falla que separa els terrenys del Paleozoic de la resta, majoritàriament del Mesozoic.

De est a oest, el primer es el picó del Dinerat situat per damunt del mas del mateix nom entre el barranc de l'Aragonesa i el de les Ferradures. Arrecerats a les cingleres de les Covetes Llargues entre altres, hi ha el del Tripetes, i de l'Oficial. A les Costes d'en Guàrdia hi ha el del Cerdà. Entre el barranc de l'Obagotar i el del Forn Teuler hi ha el del Balanyà i el del Garriga. Ja al tram final i fins a la Rocalta, el del Mano, el de ca l'Agneta, el del Quico, el del Cames, el del Biel, el del Quicasso, el del Xep i el del Batistó. A la dreta de les Fous hi ha el de cal Tomàs, que va dels conreus del Moli del Balenyà fins el barranc de la Canal, i finalment el del mas de Fortet que ocupa els voltants del mas fins al coll Roig.

En aquesta relació n'hi falta algun de poc important i també, el noms d'altres que segurament també en tenien però que ja no hem pogut conèixer.

Picorandan, el

És una gran roca pelada i arrodonida enganxada a la Serra Plana. Vist des de Capafonts és a la dreta dels Motllats i a l'esquerra del coll de Capafonts. Destaca molt, gairebé com un sentinella tutelar a l'horitzó del poble. És a prop del terme de la Febró on l'anomenen molt tot i que des del poble no és veu.

La pronúncia, poc freqüent, de "Picóndaràn" o "Picóndràn", va fer suposar a Ramon Amigó a *El Picó d'Aran. Una apreciació toponímica*, Reus", 22-VIII-1964, que podria ésser bona l'etimologia "pic o agulló de la vall", basant-se en el fet que "aran" en èuscar vol dir "vall". El professor Joan Coromines havia aventurat la hipòtesi de "La pica de Roldan", per la seva forma geològica, però a l'*Onomasticom Cataloniae*, modificà el seu criteri i digué que es tracta d'una forma mossàrab que vol dir "bec d'oreneta", donada la forma de la roca, i fa extensiva aquesta interpretació a quatre pics més que estan escampats pels països catalans; en el cas la roca que es a Capafonts, costa d'imaginar la forma d'un bec d'oreneta que només es evident vista des de la part nord. Segons l'etimologia popular d'algun informador, Picorandan deu voler dir "pic rodó", però aquesta hipòtesi no està provada.

Pics, els

Per a la gent de Capafonts són el seguit de turons situats entre l'Abellera i el pla de les Freixes. Tots sobrepassen els mil cent metres. S'anomenen molt perquè, des de Capafonts, a causa de la seva alçada, s'hi veuen les primeres neus -estan enfarinats, diu la gent- quan la resta de les muntanyes encara no en

tenen. A la toponímia de Prades, és una partida de terra que va des de l'Abellera fins al Pla de les Freixes i al Pla del Gendral.

Pilanot del Canya, el

És una columna de pedra natural que hi ha al Pladencot, a la part alta, sota la cinglera.

Piscina, la

Al carrer de les Farratgetes, entre l'era del Llarg i cal Xupeta.

Pista de Ball, la

Es va fer al pati de les escoles. Avui és coberta i integrada dins la sala municipal.

Pixera, el barranc de la

Neix a la plana dels Motllats, sobre la font de l'Abeurada; salva la cinglera pel Motllat de les Coves, on es despenja al salt de la Pixera, fins més amunt de la font de la Llòdriga, on s'uneix amb el barranc de la cova de les Gralles.

Pixera, la

Salt d'aigua al barranc del mateix nom. Quan ha plogut, el vent aixeca l'aigua i sembla fum; a l'hivern, es gela tota la zona mullada i es forma un bosc, un paisatge, de gel.

Pla de les Freixes, la font del

És al pla de les Freixes, vora la caseta del Quimet Roc.

Pla de les Salòpies, el

Plana i partida al nord-est del Puig Pelat al terme de Mont-ral. Salòpia deu ser una deformació de Salòquia, que vol dir punt de vigilància, mot del tot escaient per al lloc des de om es dominen les terres de la capçalera del riu Glotrieta.

Plaça, la

És la plaça de l'Església.

Plaça Vella, la

Era al Perxo, al carrer de les Fonts. Fou la plaça del poble on es reunia la gent per parlar fins ben entrats els anys cinquanta del segle XX.

Placeta, la

Al carrer de Ponent, També té el mal nom de la Placeta dels Alls.

Plàcido, el bassot del

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Pladencot del Cisco Llarg, la font del

Surt a la parada del mig d'aquesta partida de terra. És intermitent i només raja en època de pluges.

Pladencot, el o Pladencots, els

Partida de terra molt extensa. que està sota els cingles del Fortet i de la Pena Roja. Limita amb el barranc de Terrascona i arriba fins al mas de Fortet.

Plana, la

Cadascuna de les partides de terra que hi ha a les Planes s'anomena així, amb l'afegit de l'amo. La plana del Llarg, la plana del Balenyá,...

Plana, l'era de la

Ja desapareguda. A tocar de la caseta de cal Llarg.

Plana del Llaurador, la

Un antic camp de conreu molt extens a la part nord-oriental del Motllat.

Planes, el camí de les

És el primer tram del camí de Mont-ral.

Planes, la font de les

A la part superior de la plana del Llarg. Són tres punts de surgència separats per pocs metres.

Planes, la resclosa de les

És uns metres més amunt del Pont Nou.

Planes, la sèquia de les

Rep l'aigua de la resclosa del mateix nom. Primer tenia un ramal, a la part dreta del riu, que regava la partida de les Illes, que l'aiguat de Sant Paulí del 1994 va anorrear, i que ja no es conrea. Té el ramal principal per la part esquerra del riu i rega primer la partida de les Planes, després unes parades de la dreta del Barral i finalment els regadius que hi ha a la partida del Pont. Al seu inici té un albelló amb volta de pedra seca, que sembla molt antic, tal vegada mil·lenari, -vegeu *Quaderns de Capafonts* núm. 13.

Planes, les

Són els conreus de regadiu situats a l'esquerra del riu d'en Seguer, en el tram que va del Pont Nou fins a la Vidiella.

Planeta, l'era de la

A la Planeta de les Sorts de cal Batistó. Es va fer servir fins que van arribar les màquines de batre; llavors la van llaurar per incorporar-la a la terra de conreu.

Planeta, la

A Barrulles, al capdamunt del barranc de l'Obagotà.

Plans, els

Partida a l'est del poble, situada entre les Sorts i la Borja a l'oest, i les Planes a l'est.

Plantada

Nom genèric que es dona a totes les partides de Castanyers. "Les plantades de Barrulles", de l'Abellera, del Rebollar...

Pobaia, cal

Al carrer de Sant Abdon, davant de cal Cerdà. Atenent a la parla de Capafonts, podria ser un derivat de Puvilla.

Pobaia, l'era del

A l'extrem sud de les Eretes. Tocant a cal Cerdà i sota l'era del Balenyà.

Poble, la font del

També dita font de la Vila. És el dipòsit que proveïa d'aigua la Font Vella des de l'època medieval i, ja al segle XX, la font de la Plaça de l'Església. L'aigua procedeix de dos punts: un és en terra del Joan Pu, i l'altre és la font del Pep Barberà.

Poblet, el bosc de

Lloc molt important per a la gent de Capafonts. Històricament ha estat un lloc on era prohibit agafar llenya per fer carbó; però, quan escassejava, era el refugi on anar a cercar d'amagat la que els boscos del poble ja no tenien. El record de les trifulgues amb els guardes del bosc es perd en l'antigor. Avui, quan la llenya ja no té cap valor i es podreix als boscos dels capafontins perquè ja no es fa carbó, la gent encara recorda aquests esdeveniments, i el bosc de Poblet conserva un aire de llegenda en l'imaginari popular.

A més de llenya per fer carbó, al bosc de Poblet s'hi anava a buscar escorça de grèvol per fer vesc, a plegar bolets i a tallar pins legalment; per tant, era font d'ingressos per als qui havien d'anar fora del poble a guanyar-se la vida.

Poca Farina, el carrer de la

Malnom d'una part del carrer Major, que va del Cantó fins les Eretes.

Pocurull, cal

Al carrer de les Fonts. Casa molt antiga; si ens guiem pel cognom, una de les primeres del poble.

Pocurull, el corral del

Al carrer de Ponent i tocant a l'era del Pocurull.

Pocurull, l'alzina del

Al camí del Toll; damunt de la parada Llarga.

Pocurull, l'era del

Entre el corral del Pocurull i el carrer de les Fonts. Està pavimentada amb panots cuits, de color vermell.

Pocurull, la bassa del

N'hi ha dues.

Una és a la dreta del barranc del Toll, una mica més avall de la unió amb el barranc d'en Fort. Servia per a regar unes terres que ja són al barranc del Ribatell.

Hi ha una segona bassa, a la confluència del barranc del Damunt de la Vila amb el Ribatell, al costat del camí que mena al Toll. Recollia l'aigua del barranc, la que venia de les Guixeres i la que sobrava de la bassa del mateix nom que és més amunt.

Pocurull, la bassa del

Al pont Vell, i a escassa distància del riu del Barral. S'omple amb aigua de la sèquia de les Planes. Encara es fa servir.

Pocurull, la bassa petita del

Petita bassa triangular, al Pont Vell, que recollia aigua de la bassa del Pocurull. És sencera, però abandonada.

Pocurull, la caseta del

A les Ferradures, tocant al barranc de les Fontetes.

Pocurull, la font del

Neix al peu del pendent de les Guixeres.

Podadores, el camí de les

És el tram del camí de Barrulles i de les Planes que toca al poble.

Poliesportiu, el

Pista poliesportiva. Allà on neix el Ribet, entre l'Argela i els Solans.

Poma, cal

Al carrer Major, tocant a cal Dinerat. Avui la formatgeria de l'Eva. Abans era cal Fortet.

Ponent, el carrer de

Va de la travessera de les Eres fins a l'era del Pocurull, on troba el carrer de les Fonts.

Ponent, la travessera de

És un carrer estret i curt. Va de l'era del Pocurull a l'era del Pobaia. Fixem-nos que la gent de Capafonts diu "travessera" i no "travessia".

Ponos, cal

Al carrer de Ponent, fent cantó amb la Placeta. Cal Cisco Fortet.

Ponos, cal

Al carrer de les Fonts. Cal Costes.

Ponos, el maset del

Al barranc dels Rancs.

Ponos, els bassots del

El primer és a un centenar de metres més avall de la bassa del Ponos, i l'altre al comellar del costat. S'omplien amb l'aigua que somicava de les timbes del comellar. Actualment abandonats.

Ponos, la bassa del

És a l'esquerra del barranc dels Rancs. S'omple de l'aigua de la primera font del Ponos, la que és més amunt i que brolla del peu d'un marge. Al costat, i aprofitant l'aigua de la font, el servei d'Extinció d'Incendis hi ha fet una de les seves basses.

Ponos, la font del

A la partida de les Sortasses, al peu d'un marge i molt a prop del riu.

Ponos, la font del

Al barranc dels Rancs; més avall de la font del Rateta hi ha dues fonts amb aquest nom, separades per uns cent metres.

Pont, el

Es refereix a la partida de terra propera al pont Vell i que va de la resclosa del molí del Balenyà i la part baixa de les Planes, fins el pont Vell.

Pont de Besora, el

Partida que està al lloc del pont del mateix nom compresa entre el darrer tram del riu abans de sortir del terme, la Cova Fosca, i les Cadenetes.

Pont de Goi, el

És un arc natural de gran bellesa: un cingle foradat als Motllats, a prop de la font Nova. Té, segons la guia *Les muntanyes de Prades, el Montsant i Serra la Llena* –Barcelona,1960- de J. Iglésies, J. Santasusagna i R. Amigó, uns deu metres d'alçària; sota l'arc hi ha una fonteta que només raja després de les pluges.

Pont de Goi, la font del

És a uns metres més amunt de l'arcada del pont, al barranquet que passa per sota.

Pont de Més Avall, el

És una manera d'anomenar el Pont Vell.

Pont Nou, el

A la carretera que va cap a Alcover, a la part del riu d'en Seguer. Durant la guerra civil i després de la batalla de l'Ebre, les tropes republicanes, en retirada, el van volar, i els nacionals el referen ràpidament per poder avançar.

Pont Vell, el

És al final del riu d'en Seguer, tocant al molí del Balenyà, i abans de les Fous. Suporta el camí de Mont-ral. És fet amb pedres treballades i parets d'argamassa, i l'arcada es recolza al cingle tallat pel riu. Té una volta gòtica, del segle XIII, molt similar a la que hi ha dins l'ermita de Barrulles -es devia fer pels mateixos anys. Ha resistit tots els aiguats; els més recents dels quals es té memòria són els de Sant Lluç 1930, Santa Tecla 1874 i Sant Paulí 1994, ocorreguts en els últims cent cinquanta anys, però en devia patir, amb tota seguretat, molts altres. El de Sant Paulí el va deixar molt malmès ja que, després del desastre, només s'aguantaven les pedres de la volta. Ha estat restaurat recentment i inscrit com a monument del patrimoni del poble.

Potro, la cova del

A les Fous, a la vora del camí de Farena, no gaire lluny del molí de Més Avall. És poc fonda.

Potro, la font del

A les Fous, a tocar de la resclosa del molí de Més Avall, a prop del barranc del Forn Teuler.

Prades

Poble veí més important.

Des de sempre el més antagònic per a la gent de Capafonts, cosa potser explicable perquè era d'on venia el representant del comte que cobrava impostos. Fruit d'aquesta circumstància, o simplement per raons de veïnatge, les relacions foren sempre especials. La seva fira, avui desapareguda, era un esdeveniment important, i la gent de Capafonts hi anava a vendre i comprar bestiar, especialment els garrins per engreixar a les cases.

Actualment les coses han canviat, els antics recels ja han desaparegut, i la gent del poble hi va molt sovint a cercar el serveis que no es troben a Capafonts, i si s'escau la xicota o el xicot.

La gent de Capafonts fa servir el renom: Los Menyos [lus ´m ➤ *us] per referir-se als de Prades. Per la pronúncia exagerada que es fa de la paraula, pensem que aquest mot s'utilitza com a menyspreu al particular accent de la gent de Prades, però no sabem que vol dir i per tant només es una suposició.

Prades, el camí de

Surt del poble per l'actual carretera, i segueix pels Plans fins al coll de Capafonts. Encara en queden molts trams, que fan de drecera quan es deixa la carretera.

Prades, el coll de

De fet, és el coll de Capafonts que, a vegades, la gent del poble l'anomena de Prades.

Prades, la carretera de

És el tram que va del poble fins una mica més enllà del coll de Capafonts.

Prat, el

Bocí de terra darrera la caseta de la Plana de cal Llarg.

Prat del Blaió, el o els Prats de Blaió

És una partida molt petita, per on passa un petit rierol, a l'encreuament del barranc que baixa del coll de la Inglesa amb el camí de la Comagrassa.

Puig Pelat, el

És un aturonament destacat -1075 metres-, partioner amb els termes de la Mussara i de Mont-ral, més enllà del tossal del Xanda.

Pujol, el

Són regadius a la vora de la font del Pujol. És Damunt de la Vila.

Pujol, el bassot del

És a tocar de la font del mateix nom. Pràcticament ha desaparegut. S'omplia amb l'aigua de la font del Pujol.

Pujol, la font del

És una de les fonts més populars del terme. Es troba al camí que travessa la partida del Picorandan, al mig del barranc.

Quec, cal

Cal Cerdà.

Queralta, els salts de la

A la cinglera dita de la Queralta. Hi ha uns orificis situats a mitja paret, tots al mateix nivell; quan plou, en surten uns raigs d'aigua molt potents que s'estronquen en poques hores.

Queralta, la

Un pany de cingle a l'esquerra del Picorandan, vist des del poble. És molt alt -més de cinquanta metres- i també extens -uns 200 metres. Fins fa poc, mal escrita Cara Alta.

Quermalló, el

Al terme de Mont-ral. És un portell a la cinglera est dels Motllats, que permet accedir-hi des del mas d'en Marc. També conegut, impròpiament, com el portell del Gallerí.

Quicasso, cal

Al carrer Major, fa cantonada amb el carrer de les Fonts.

Quicasso, la fonteta del

És la font del Nan.

Quico, cal

Al carrer del Calvari, davant de cal Llarg i tocant a l'era del Batistó, que avui ja és edificada.

Quico, el bassot del

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Quico, el tomb del

Baixant del Coll, a sobre del cementiri nou.

Quico, l'era del

A l'Argela. Actualment hi ha la pista poliesportiva.

Quico, la pallissa del

A les Eretes, tocant a cal Bullanga. Cal Pere Ponos.

Quim, cal

Al carrer Nou, fent cantó amb el carrer de l'Abadia. També coneguda com cal Pere Quim. Avui és ca l'Enquino.

Quim, el pilanot del

Dins del bosc del Pep Jesús.

Sabíem l'existència d'aquest topònim perquè el recull Amigó als topònims de Prades, però ja no el coneixia ningú.

Quim, el pla del

Al mig del bosc del Jesús, tocant al pas que va al mas de la Mistera i abans d'arribar al mas del Conselo. El bosc del Jesús el van comprar a cal Quim.

Quirmo, cal

Al final del carrer Major, tocant a les Eretes. També coneguda com cal Cames. Avui és cal Torres.

Quirmo, el cingle del

A les Covetes Llargues, abans d'arribar al coll de Mont-ral. Davant del mas del Dinerall.

Quirmo, el corral de cal

Era entre cal Quirmo i el corral del Pep Fumat. Avui forma part de cal Torres.

Quirmo, la font del

Aigües avall de la resclosa del Molí de Més Avall, a les Fous. Ha desaparegut recentment.

Quirmo, la pallissa del

Era a les Eretes, sota l'era del Cerdà, al costat de la pallissa del Quico. Ja desapareguda.

Quirmo, la pallissa de cal

Era tocant a cal Quirmo i a l'era del Llarg. Ara ja no existeix, i l'espai forma part de cal Torres.

Racó, el

Un bocí de terra a la partida de Barrulles.

Racó de la Barra, el

És la capçalera del barranc del mateix nom. Abasta des del coll de sant Roc fins a la roca de la Verna.

Racó de la Barra, el barranc del

Neix sota de sant Roc, a l'indret on hi ha la font del Pere Joan. Quan es troba amb el barranc de la Mistera, ja continua com a barranc del Rebollar.

Racó de la Barra, el camí del

Quan el camí de l'Abellera puja cap a l'ermita, surt per l'esquerra el del racó de la Barra, que puja fins a Sant Roc.

Rafelet, cal

Al carrer de Vista Alegre. És la casa pairal del pedagog Pere Vergés.

Rafelet, la bassa del

Al barranc de Terrascona. S'omple amb la font del mateix nom. L'aiguat de Sant Paulí va arrasar-la junt amb la font; però avui està reconstruïda i en ús.

Rafelet, la font del

Al barranc de Terrascona, a uns cinquanta metres del pont de Terrascona, a la part esquerra de la llera. L'aiguat de Sant Paulí va malmetre el lloc i ara hi ha una font restaurada, tocant al barranc.

Ràfol, el

Bocí de terra al Damunt de la Vila.

Ramonet, cal

Cal Ferrer. Baixant, a mà esquerra, la primera casa de la Barceloneta.

Rancs, el barranc dels

Comença a les Deveses, baixa per ls drete de cantacorbs i arriba fins a la Riera, a tocar del salt de Nulles.

Rancs, els

Partida a la part alta del barranc del mateix nom. Va des de sota les Deveses fins a Cantacorbs. La part baixa del barranc no forma part de la partida.

Rateta, el bassot del

A la part mitjana del barranc dels Rancs. S'omplia amb l'aigua de la font del mateix nom. Actualment és abandonat.

Rateta, la font del

A la part mitjana del barranc dels Rancs.

Rebollans, els costers dels

Són les parts més altes de la partida del Rebollar.

Rebollar, el barranc del

Quan s'uneixen el barranc del racó de la Barra i el de la Mistera, s'inicia el del Rebollar, que acaba quan troba el de l'Aragonesa molt a prop, i abans, del salt de Nulles.

Rebollar, el o els Rebollans

És la partida situada a l'esquerra del barranc del Rebollar, des de les Abelleres fins a les Aragoneses.

Rebollar, la resclosa del

Al poble també se la coneix com "el *Pantano* del Rebollar". A la part més estreta del barranc; és una petita presa per a embassar l'aigua. Servia per a regar moltes parades de diferents amos, a la part final del barranc. Actualment és plena de terra i en desús.

Rebollar, la sèquia del

Començava a l'inici del barranc, al capdavant del comellar de la Mistera, on hi ha la font del Nan. Passava l'aigua a la part esquerra del barranc per a regar, primer, algunes parades de gent de Prades i, després, de Capafonts.

Rector, l'era del

És a l'entrada del poble, venint per la carretera. Hi conflueixen els carrers: Nou, de Barrulles, avinguda del Brugent i la travessera de les Eres.

Rei, cal

Al carrer Nou, tocant a cal Canya. Avui forma part de cal Cutxó.

Rei, la cova del

Prop de la font del mateix nom. És molt gran. Durant la guerra civil de 1936-39, s'hi refugiaren algunes persones i ramats de bous. Els pastors l'han fet servir, des de sempre, per a sopllar els ramats quan plou o per a passar-hi la nit. Té una paret de pedra que tanca l'ampla boca.

Rei, la font del

No gaire lluny de la cova del Rei; ja al terme de Mont-ral.

Remei, ca la

Al carrer de les Fonts, al costat de l'església. Va ser el bar de ca la Remei, durant molts anys al llarg del segle XX. Abans era el corral del Jeroni. Avui és la casa de la Núria i el Llorenç de ca l'Agneta.

Remei, el bar de ca la

Ca la Remei.

Rentadors, els

Al davall de la plaça de l'Església, al carrer del Ribatell. Es van fer a finals del anys seixanta del segle passat. Ja no s'hi renta i estan restaurats.

Resclosa del mas d'en Toni, el toll de la

Al Pont de Besora, sota la Rocalta. És un toll molt fondo, el més gran del riu en el seu recorregut pel terme de Capafonts. Abans hi havia la resclosa que agafava l'aigua per a regar les terres del mas.

Retratista, cal

Cal Carles.

Reus, el camí de

Durant molts segles fou el més important de Capafonts, ja que menava a Reus, el principal mercat on la gent portava a vendre els seus productes. La distància entre el poble i Reus és d'entre 5 i 7 hores segons s'anés a peu o a bast amb l'animal. Surt pel carrer del Ribatell, puja fins al Grau, segueix pel barranc d'en Fort i travessa els Motllats per la Creu Trencada fins al coll de Vilaplana i el de la Batalla, i d'allí al Castell Vell i a Reus. També dit el "camí vell de Reus". Aquest qualificatiu de "vell" s'aplica a tots els antics camins.

Ribatell, el

Partides de terra a banda i banda del barranc del Ribatell, entre les Hortes i el Toll. Abans hi havia el camp de futbol que l'aiguat de sant Paulí es va emportar.

Ribatell, el barranc del

Després que s'uneixen el barranc del Toll i el del Damunt de la Vila, el curs d'aigua s'anomena barranc del Ribatell, o Ribatell, fins a trobar el riu d'en Seguer, just al Pont Nou.

Ribatell, el camí del

Part del camí de Reus que va del carrer del Ribatell fins al barranc del Ribatell.

Ribatell, el carrer del

Surt de la plaça de l'Església, fins al carrer de les Ferratgetes. Continua cap a fora del poble com a camí del Ribatell.

Ribatell, la font del

Dins el barranc i a l'inici del camí del Ribatell, que s'enfila cap al poble.

Ribet, el

Nom actual de l'antic riu Corb.

Ribet, el

Partida a la dreta del barranc del mateix nom.

Riera de ca l'Anton Cerdà, la

Al final del barranc de l'Aragonesa, quan s'ajunta amb el del Rebollar i comença la Riera.

Riera, la

És la partida que va des del final dels barrancs de l'Aragonesa i del Rebollar fins a sota el Bec de la Gallina.

El mateix nom té el tram de riu que va des dels dos barrancs esmentats fins al riu del Barral que, comença sota el Bec de la Gallina.

Riera, la bassa dels bombers de la

Del Servei d'Extinció d'Incendis. És circular i en substitueix una de rectangular que era un centenar de metres més avall i que fou destruïda per l'aiguat de Sant Paulí.

Rieral, el

És la primera parada, tocant al Pont Nou, de la partida de les Illes.

Riu d'en Seguer, la font del

A pocs metres del Pont Nou i a la vora de la carretera.

Robert Vergés, cal

Cal Sebastià.

Robinat, el

És una parada de les Illes, tocant al pont Nou.

Roc Carles, cal

A la plaça de l'Església, entre cal Fortet i cal Pere Ros.

Roc, cal

A la Placeta. Cal Joan Pu i, avui, cal Diego.

Roc, el coll de sant

El punt més alt del camí de Capafonts a Prades per l'Abellera, poc després de l'ermita, i ja a prop de Prades.

És el límit de la conca del riu Ebre i la del riu Francolí. La línia divisòria de les dues conques coincideix amb la dels termes de Vilaplana -antic terme de La Mussara- i la Febró, amb la del terme de Capafonts, però, a la resta de la vall del Brugent, aquesta línia és tota al terme de Prades.

Rocalta, la

A les Fous, a l'esquerra del riu, enfront de la partida del Pont de Besora i damunt la resclosa de mas d'en Toni. Són unes agulles de pedra que semblen una cinglera, perquè estan arrecerades al pendent del barranc. Al límit del terme, tocant amb el de Mont-ral. Al sud de la Clota.

Roger, el

És la part de la Clota que toca amb el Forn Teuler.

Roget, cal

Al carrer de les Fonts, al costat de cal Ponos. Cal Pep de la Malena.

Roig, el coll

Al camí vell de Mont-ral, passat el mas de Fortet i entrant a la partida de les Cadenetes.

Coll Roig, la carrerada del

Des del coll Roig puja al Motllat pel portell del Mariàngel.

Rojals

Antigament, quan s'anava a peu a Montblanc, era freqüentat pels capafontins. Ara té pocs habitants, i per anar-hi des de Capafonts està molt mal comunicat. El nucli de la Bartra, que pertanyia a Rojals, era més conegut i freqüentat que el mateix poble.

Roquero, cal

Al carrer Major, entre cal Forner i cal Barber. Dóna al carrer de l'Abadia.

Roquero, el bassot del

Al Toll, prop de la bassa del Llarg. També s'omplia amb l'aigua de la font del Toll.

Roquero, el cingle del

Sota el tossal del Batistó, entre el barranc de la cova de les Gralles i el de la Pixera.

Roquero, el coster dret del

Als Costers Drets.

Roquero, la bassa del

A la part final del barranc del Rebollar, davant de la cova del Roquero. Es conserva bé, encara que no es fa servir. Té uns murs molt ben fets, i un aviador dins d'una caseta amb porta.

Roquero, la cova del

Hi ha dues coves amb aquest nom, una al Barral, a la dreta del riu i sota el Bec de la Gallina, i l'altra al final del barranc del Rebollar, a la dreta. Aquesta última fou un establiment prehistòric; segons Vilaseca, era un taller de sílex.

Roquero, la font del

Aigües avall de la confluència del barranc del Toll amb el d'en Fort.

Roquerola, la

És la mola rocosa penjada a l'esquerra del Brugent. Al sud-est del pla de la Mola, del qual el separa el coll de Vila de Cabres. Des de Capafonts es veu molt i s'anomena sovint.

Roquet Perelló, cal

A la Barceloneta, baixant a mà esquerra. Fa cantó amb el carrer Pau Casals. Actualment, cal Pere Roc.

Roqueta, el pla de la

Al sud dels plans del Pagés, per sobre del barranc de les Marfanyes, i del barranc de les Fontetes.

Ros, cal

Al carrer de les Fonts, entre cal Pastisser i el forn de la Vila. És una casa molt antiga, potser la més gran del poble.

Ros, el bosc del

Entre el Picorandan i el Coll de Capafonts.

Ros, el casalot del

És a la Riera, sota el mas del Dinerat. Sembla una antiga masia.

Ros, el perxo de cal

Comunica la planta baixa del cal Ros, passant per sota de cal Garriga, amb el carrer del Ribatell. Avui és tapat per una porta.

Ros, l'era del

Al Tros de l'Era, a la dreta del camí de la Riera i abans d'arribar al Bec de la Gallina. Està sencera.

Ros, la bassa del

Al costat del camí que va de la carretera a les Hortes. És una bassa molt antiga. També dita bassa del Macià.

Ros, la caseta del

A les Ferradures. A la dreta del barranc, per sota del camí i prop de la mina. Empotrada al pendent i sense finestres ni teulada; sembla una construcció molt antiga. El sostre es una volta d'encofrat i argamassa.

Ros, la plana del

Partida de terra que llinda al nord amb el Pedregalet, a l'est amb el camí del riu d'en Seguer -avui poc conegut, perquè la carretera el parteix pel mig i ja no es fa servir-, al sud amb el Ribatell i a l'oest amb les Canals. Un document de 1794, que recull les diligències d'un plet, parla d'aquesta finca i diu que era: *una tierra llamada Sorteta*. El document en detalla amb molta precisió els límits, i per aquest motiu sabem que és la mateixa peça de terra. Actualment el nom de Sorteta només el té una parada que toca amb la plana del Llarg i que és uns cent metres més a l'est; tot plegat ens fa suposar que la Sorteta devia ser una finca gran que acollia totes aquelles parades que són al nord-est del Ribatell i tocant al Riu d'en Seguer.

Ros, la plantada del

A les Ferradures.

Rosaris, els costers dels

A la dreta i per sobre del barranc del mateix nom barranc del nom.

Sabuquers, els

També anomenat sabucar del Llarg. Al barranc del bosc del Llarg; alguns també anomenen aquest barranc el barranc dels Sabuquers.

Salòpies, el pla de les

Plana al nord-est del Puig Pelat. Forma part de la partida del mateix nom al terme de Mont-ral. Segurament es una mala pronuncia de Salòquies que vol dir lloc elevat i de vigilància que li es del tot escaient.

Salt de la Vella, el

És la cinglera que hi ha a la dreta del riu, a les Fous, davant de la Manugra.

Salut, la font de la

Al peu del camí de la Riera, abans de travessar-la. Deien que curava el mal de gola.

Salvador Batistó, cal

A la Barceloneta. Abans era el corral de la Murtranera.

Salvador Batistó, el paradó del

A la vora del carrer de la Barceloneta, entre cal Xupeta i cal Salvador Batistó. Avui és pràcticament tot edificat.

Salvador Batistó, la bassa del

Més avall de la font d'en Corts. S'omple amb la sèquia del damunt de l'Horta.

Sant Abdon, el carrer de

Va del carrer Major a l'era del Pobaia.

Santa Caterina, la roca de

Al camí de Barrulles, vora del barranc de l'Obagotar. Fa una coveta.

Sebastià, cal

Al carrer de Vista Alegre i, per la part posterior, al carrer Major, davant de cal Llarg i cal Quirmo. També anomenada cal Sebastià Barrines. Avui és cal Robert Vergés.

Seguer, el riu d'en

És el tram de riu que va del Pont Nou fins al Pont Vell. Confronta amb les Planes per la part esquerra, les Illes, el Maiet i la Vidiella per la dreta. Havíem suposat que era el nom d'una persona, però no hem trobat cap document on figuri aquest cognom, per la qual cosa potser seria raonable pensar que es refereix a un lloc de ruscós, tal com en diuen a la comarca de l'Alt Camp.

Serra Plana, el coll de la

Situat entre el bosc del Ros i el Picorandan.

Serra Plana, la

Al terme de La Febró. A l'oest de la roca del Picorandan, ja al vessant del riu Siurana. És una fondalada rocosa que acull unes terres de conreu de bona qualitat i, per la part més alta, al nord-oest, un bosc extens.

Socarrats, els

Una zona boscosa que es cremà abans de la guerra. Situat als límits dels termes de Capafonts i de Mont-ral, per on passa la carretera.

Societat, la

Al carrer Nou, tocant a l'església. A la planta baixa hi havia la sala de ball i, al primer pis, la sala del cafè. Va ser construïda cap al 1932 i va funcionar fins a la dècada dels cinquanta, quan primer es va tancar el cafè i després la sala de ball. Avui forma part de cal Macià.

Solada, la

És sota l'era del Vilalta, tocant al poble. Va del camí de la Font Vella fins a les parades del Davall de la Plaça i el Freginal.

Solans, els

Partida situada al vessant sud de de la serra del mateix nom i que s'estén des del Coll fins al coll de l'Abellera.

Solans, la serra dels

Va des del Coll i els Rancs, fins al coll de l'Abellera. Al mig i ha els cingles de Cantacorbs que queden penjats a la part nord.

Somianatura, alberg

Corral del Llarg.

Sortasses, les

A la dreta del riu, en el tram que va des de més amunt de les Tosques fins a l'obac del Ferrer, abans del Pont Nou. Tota la partida és de parades i paradons de mides molt petites i marges molt alts. Ja fa anys que tot és pràcticament abandonat, a causa de la dificultat de conrear-ho per l'estretor de les parades i el fort pendent. Es regava amb la sèquia de les Sortasses.

Sortasses. la resclosa de les

Poc més avall de la bassa del Garriga. Enviava l'aigua a la sèquia del mateix nom, que sortia per la dreta, i regava tota la partida de les Sortasses.

Sorteta, la

És al riu d'en Seguer, ja tocant a les Planes.

Sorts, el planet de les

A les Sorts, davant del Cementiri.

Sorts, les

Partida a la vora del poble, del nord fins a l'est, i que s'estén a tocar dels Plans, de la Sort d'Anyena i del camí de Mercaders.

Tallada, la roca

Al límit de la serra Plana i els Motllats, partionera amb el terme de la Febró. Es tracta d'una lloanca tallada a pic per fer-hi passar el camí que puja als Motllats.

Taverner, cal

Primera casa del carrer de la Barceloneta, baixant a mà dreta.

Taverner, el bosc del

Entre el bosc del Fortet i les Cadenetes, damunt del coll Roig i sota el portell del Mariàngel.

Teix de la Cova Fosca, el

L'arbre més vell del terme. Els experts en silvicultura li calculen molt més de cinc-cents anys de vida. A l'alçada d'uns dos metres del terra, mesura 3,40 metres de circumferència. Té molt poc ramatge, perquè uns carboners van intentar tallar-lo per fer carbó. Sortosament encara és viu.

Teixos, els

Al barranc del bosc del Llarg. Al lloc sempre hi ha aigua i hi viuen uns pocs teixos. Abans d'arribar al barranc de l'Escolta.

Terrascona

És la partida que hi ha a la part esquerra del barranc del mateix nom. Terres molt pendents i pedregoses.

Terrascona, el barranc de

Neix sota el cingle dels Motllats i és la continuació del petit barranc dels Morterets; s'aiguabarreja amb el Brugent davant de les Planes, al tram on és conegut com a riu d'en Seguer.

Terrascona, el pont de

A la carretera que va cap a Alcover, al barranc de Terrascona.

Terreta Plana, la

Un bocí de terra, al camí de l'Escudelleteta, just abans d'arribar a la Foradada i tocant, a banda i banda, amb les Sortasses i els Noguerets.

Tesso, cal

Va formar part de cal Pere Mosso, junt amb ca la Maria Mariana.

Tillar, el

Partida dins el bosc de Poblet. Conegut perquè la gent de Capafonts freqüentava molt el lloc. Al terme de Vimbodí.

Timonals, els

És una partideta al camí vell de Reus.

Tina, ca la

Al carrer Nou, entre el cementiri Vell i cal Blaió.

Tina, el colletó de la

Dalt del Montllat, al sud de la Creu Trencada.

Tina, el comellar de la

Al sud de la Creu Trencada. A l'inici d'un dels barrancs tributaris del riu Siurana.

Tina, el Motllat de la

Al sud de la Creu Trencada.

Toll, el

Partida de terra al voltant de l'aiguabarreig dels barrancs de Llenguaeixuta i d'en Fort, sota de la Ninota.

Toll, el barranc del

Tram final del barranc de Llenguaeixuta, fins que arriba al del Ribatell.

Toll, el racó del

És una altra manera d'anomenar la partida del Toll.

Toll, la font del

Prop de la confluència del barranc del Toll amb el d'en Fort, al llit del primer. Pel seu cabal, és una de les fonts més importants de Capafonts.

Toll del Garriga, la font del

A la llera rocosa del riu; surt per un forat de la roca, que normalment està per sota del nivell de l'aigua. És abans d'arribar a les parades del Garriga, a les Fous.

Tolls, els

També anomenats els bassots de les Tosques.

Al damunt de les Tosques. Són els tolls que es feien servir com a bassots per augmentar el cabal de la sèquia de damunt l'Horta.

Tomàs, cal

Al carrer de l'Abadia, entre cal Xanda i cal Roquero, avui cal Jordi Fortet.

Tomàs Batistó, cal

Cal Xep.

Tomàs, el coster del

És a la dreta del barranc del coll del Bassot.

Tomàs, el picó del

A l'esquerra del barranc de la Canal, per sobre del riu quan entra a la Fou i tocant al Molí del Balenyà.

Tomàs, el tomb del

Passat el Pladencot, quan la carretera s'ajunta amb el camí de Mont-ral, a les envistes del mas de Fortet.

Tomàs, el tossal del

Dalt dels Motllats, vora la font Nova, a l'esquerra del barranc de les Cullés.

Tomàs, la bassa del

A Barrulles. Recull l'aigua de la font del Tomàs. Fa molts anys que s'abandonà.

Tomàs, la font del

Al barranc de l'Obagotar, una mica més avall de la font del Ferrer.

Tomàs Pocurull, cal

Ca la Maria Carles.

Toni, cal

Cal Nan.

Toni, cal

Era al carrer de Vista Alegre davant de cal Sebastià. Actualment és una casa nova del tot.

Toni, el mas d'en

Al terme de Mont-ral. Molt conegut i freqüentat per la gent de Capafonts. És a la vora del Brugent, més avall del Pont de Besora i del límit del terme. S'hi anava a treballar a jornal; tant els amos com els masovers sempre han estat molt relacionats amb la gent del poble.

Toni, el maset del

Als Pladencots.

Toni, la bassa del

És a la Comagrasa. Recollia l'aigua que baixa de la Gallarda. Ja fa molts anys que és abandonada.

Toni, la parada del

A la partida del Pont Vell, tocant al pont i a la Sorteta.

Torre de l'Aigua, la

Al Calvari, a l'era del Llarg. Serveix per a abastir les cases més altes del poble.

Es va construir als anys cinquanta quan es posà l'aigua a les cases.

Torres, cal

Cal Quirmo.

Tosques, el pou de les

Encastat al cingle de tosca. Era un pou a la roca, que tenia un forat al fons, i servia com a bassa per a regar. La construcció de l'actual dic el va fer desaparèixer junt amb bona part del bonic cingle de tosca.

Tosques, el toll de les

Era el més gran dels Tolls, que hi havia tocant a les tosques. Actualment ja no existeix i s'anomena així un altre toll que és uns metres més amunt, per on passa el camí de les Sortasses.

Tosques, els bassots de les

També anomenats els tolls de les Tosques. N'hi havia quatre o cinc, a la part de dalt de les Tosques. Eren uns tolls que es feien servir per a retenir i emmagatzemar l'aigua del riu. Quan era necessari més cabal, s'aviaven. S'havien de refer després de cada riuada.

Tosques, la font de les

Situada al paratge del mateix nom. La font surt al peu de la gran massa de pedra tosca que hi ha a mig camí de la Llódriga a les Hortes.

Tosques, les

Salt d'aigua en un cingle de tosca, mes avall de la font de la Llodriga i al lloc on comença la part anomenada riu de l'Horta. Fa anys, es tallaven amb xerracs peces primes de tova per a fer envans que avui encara es poden veure formant part de les cases antigues. El lloc, que tenia una bellesa singular, ha estat malmès per la construcció d'un dic de pedra.

Tossal Galliner, el

És un serret punxegut, al costat del coll de la Inglesa, damunt de les Comes Grasses.

Tossalet, el

Petit agrupament de cases a la Cadeneta, en terme de Mont-ral. Molt conegut per la gent de Capafonts.

Tossalets, els

Bocí de terra damunt del camí del Toll.

Tous, cal

Al carrer del Calvari, al costat de cal Quico.

Tous, el grauet del

Entre el bosc del Tous i el tossal del Vellanes, a l'esquerra del barranc d'en Fort.

Tripetes, cal

Al carrer Major, fent cantonada amb el carrer del Calvari. Avui conté les antigues cases anomenades cal Peirasso o cal Baptista de la Viuda i cal Pèl.

Tripetes, el picó del

També conegut com el picó del Mitxo. És damunt de les Covetes Llargues.

Tros de l'Era, el

És la partida de terra, situada entre el Planeta de les Sorts i el coll de l'Abellera, on el 1922 es va construir el nou cementiri.

Trosset del Cutxó, el

També dit les guixeres del Cutxó. És a la dreta del camí de la Font Vella i sota el camí de la Magina, fins al Trosset del Xano. Avui hi ha cal Tardiu.

Trosset del Xano, el

Sota l'era de l'Anton Cerdà i la travessera de les Eres. Va des del Trosset del Cutxó fins al camí de Prades per on avui passa la carretera.

Trosset, el

Bocí de terra a la partida de l'Argela.

Valls, el camí de

De fet, és el de Mont-ral, però Valls era una de les ciutats on calia anar de vegades i, per tant, també s'anomena així.

Vedella, el racó de la

És una part del bosc de la Vila.

Vellanes, cal

Al carrer del Calvari, tocant a cal Tripetes.

Vellanes, el tossal del

Ocupa tota la part final, a l'esquerra, del barranc d'en Fort, fins a tocar la Ninota.

Verna, la roca de la

Es una petita cinglera molt alta, 975 m. , situada a l'esquerra de l'inici del barranc de la Mistera i a la dreta i per sobre del barranc del Racó de la Barra.

Vicent, cal

Al carrer Nou, tocant a l'era del Rector. Casa molt antiga, amb una distribució interior molt peculiar, típica de les cases antigues del poble. Actualment és cal Marino.

Vicent, el bosc del

Al barranc de Terrascona, al lloc on hi ha el Molinet del Vicent i la Foradada. A la tardor és el més vistós de Capafonts perquè té molts arbres caducifolis.

Vicent, la font del

És a uns dos-cents metres més avall del Molinet.

Victorino, la font del

Al capdamunt dels Rancs. A Prades també és coneguda com la font de les Deveses.

Vidiella, la

Tocant al Pont Vell, a la dreta del riu d'en Seguer.

Vidiella, la resclosa de la

Agafa aigua per a regar aquesta partida. Estava sota del Maiet, però l'aiguat de Sant Paulí s'ho va emportar tot.

Vila, el bosc de la

Al camí de la Llòdriga, sota el Morral de la Devesa i fins a prop del Grau. Tot i que el nom recorda que era propietat municipal, avui són tres boscos de particulars.

Vila, l'hort de la

Al Ribatell i tocant a l'antic Camp de Futbol. És una parada de regadiu.

Vilalta, cal

Al carrer de les Fonts. Tocant a l'era del Vilalta. Casa molt antiga: segons la tradició oral, una de les primeres del poble. Inclou el que avui són ca la Marcel·lina i ca l'Enric.

Vilalta, l'era del

Al final del carrer de les Fonts, tocant a l'antiga casa del mateix nom. Avui ja és edificada en part, però encara conserva part de l'antic enrajolat.

Vilalta, la pallissa del

Ca l'Enric. Abans havia sigut propietat de cal Ponos i, antigament, part de cal Vilalta.

Vinya Gran del Llarg, la

A Barrulles, sota del tossal Galliner, fa partió amb la Coma Grassa.

Vista Alegre, el carrer de

És un carrer molt curt, que va del carrer de l'Abadia fins a la travessia de les Eres.

Viudo, cal

Al carrer Major, al costat de cal Mateu. Avui forma part del pati del Llorenç de ca l'Agneta.

Viver, el

Lloc on hi havia la bassa de la font Vella.

Voltoret, el corral del

Es un commellar, més amunt dels Rancs, fins al petit serret que fa de divisòria de les aigües del Brugent i del Siurana, just per on passa la carretera de Prades a la Febró.

Voltoret, la font del

És a poca distància de la font del Victorino, a la partida dels Rancs.

Xanda, cal

Cal Pere Tomàs.

Xanda, el davall del

Petita parada de conreu, tocant al camí de Barrulles i a cal Pere Tomàs. Avui hi ha edificada una casa nova.

Xanda, el tossal del

Damunt la font Nova, dalt dels Motllats.

Xano, cal

Al carrer de l'Abadia, tocant a cal Canya.

Xano, el bassot del

Al barranc de l'Abellera. Ja desaparegut.

Xaveta, la

Tros de terra tocant a la Burguera. Antigament hi havia castanyers –a Capafonts tots els conreus de castanyers es deien *la plantada*.

Xep, cal

Al carrer Nou, al costat de cal Cutxó i tocant al carrer de la Barceloneta. Als inicis del segle XX, va ser el bar de les dretes, però, cap allà al 1928, es va ensorrar mentre hi feien obres; el poble va col·laborar en la seva restauració, però, de resultes dels fets, es va decidir construir la Societat. Aviat, a cal Xep, vengueren la casa al Tomàs Batistó quan aquest es va casar i, des de llavors, va passar a ser cal Tomàs Batistó. Quan era cal Xep hi hagué una escola, i el bar; amb el Tomàs Batistó, una barberia, telèfon públic i un bar a la planta baixa -que, posteriorment, el Daniel i la Dominga traslladaren a la primera planta. En aquesta darrera època, cal Tomàs Batistó fou conegut com el bar del Daniel.

Xep, el racó del

A les Fous, prop del Salt de la Vella.

Xep, la bassa del

Al riu del Barral, més avall de les Petxines. Recull l'aigua de la font del mateix nom, però, actualment, l'aigua també hi arriba per una canonada de plàstic des de la Riera. És en bon estat i encara serveix.

Xep, la font del

Al tram final del riu del Barral, a l'esquerra i a tocar del bosc.

Xolla, el serret de la

Sota el mas del Gravat, a la dreta del barranc de les Fontetes. Parteix el barranc de l'alzina de l'Estel i el de les Fontetes.

Xollat, cal

És casa antiga, al carrer de l'Abadia, tocant al carrer Major i al lloc dit el Cantó.

Xupeta, cal

A la Barceloneta, entre cal Perutxo i el paradó de cal Salvador Batistó.

Xupeta, el bosc del

A la partida dels Pladencots.